

Io. Melchior. Verdries, D. Med. & Phil. Natural. P.P. Ordinarii, de actione ventriculi in comminuendis cibis disquisitio. : Qua chylicationis negotium ad genuinas naturae leges expenditur, & quomodo tritu, adiuvantibus calore naturali succisque diluentibus & solventibus, illud absolvatur, per experientiam & rationem apertius declaratur.

Contributors

Verdries, Johann Melchior, 1679-1735

Publication/Creation

Gissae : Apud Iohannem Mullerum, MDCCXXI [1721]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/drju332x>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

d d d

15

A f
20

~~27~~

$\frac{N}{a.8}$

H H

h
26

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

MEDICAL SOCIETY
OF
LONDON
DEPOSIT

Accession Number

Press Mark

VERDRIES, J.M.

65895/A

T₇

IO. MELCHIOR.
VERDRIES,

D. Med. & Phil. Natural. P. P.
Ordinarii,

DE
ACTIONE
VENTRICVLI
IN
COMMUNVENDIS CIBIS
DISQVISITIO.

QVA

*Chylificationis negotium ad genuinas
naturæ leges expenditur, & quomodo tritus,
adiuvantibus calore naturali succisque di-
luentibus & solventibus, illud absolvatur,
per experientiam & rationem apertius de-
claratur.*

ON. MED.

HO. APP. S. ISSAE,
JOHANNEM MÜLLERVM,
cl. l. cc. XXI.

4 DE ACTIONE VENTRICULI

ius vital.
imorum
circuli.

in finem vitalem humorum in circulum motum instituisse divinam providentiam, ut non tantum iungi eorum per vasa minima pressione, elementorum laxè cohærentium & in dissolutionem ac corruptionem natura propendentium debita mixtio conservetur imminensque molecularum secessus & corruptela avertatur, sed etiam ut perpetuo ad organa secretoria appulsu, & fordes, & inæqualia ramenta (quæ sanguinem fœdant, inquinant, liberiores per vascula transitum eidem intercludunt, ac vires inimicas nocentesque facile consequuntur) & quicquid superflui in vasis colligitur, quod oneri foret corpori, extra pomoeria eius proscribatur. Ita enim servata legitima inter partes solidas & fluidas, textum nervosum & arteriosum proportionem & inde pendente æquabili utriusque liquidi & proportionato nisu ac motu, sua constat partibus tensio & tonus, universo vero corpori vigor atque vita.

Cum vero his excretionibus,
(qui-

(quibus haud exiguum assidue eliminari & ipsa quotidiana circa sensibiles evacuationes experientia & *Sanctoriana* de perspiratione insensibili observationes, magni quoque *Boyllii* calculo & experimentis confirmatae, nos dubitare non sinunt,) in tanta humorum commotione, non supervacanea modo aut inutilia & prava recrementa eiciantur, sed & quaedam corporis nostri portio, multum nempe aquei, succosi, salini, terrei, oleosi aere & aethere permixti simul effluat, (id quod languescens ob nimiam abstinentiam corporis habitus ipsaque ad avertendam dissipationem totius alimentorum indigentia evidentissime docet,) nulla difficultate perspicimus, vi circuli & pressione sanguinis servari vitam & produci, sed &, cum fluxa & caduca sint vitae principia, fugari. Atque id causae subest, quamobrem trium illarum rerum aeris, cibi, atque po-

Tres res ad
vitam sum-
me neces-
sariae.

6 DE ACTIONE VENTRICULI

amissum est, damnum & iactura
 sarciri ac labascens ob nimiam dis-
 sipationem circulus & pressio san-
 guinis instaurari debebat. Eam
 quippe ob causam multa magna-
 que in nobis opera, viæ & officinæ,
 mirabili partium coagmentatione,
 providentissime effecta sunt, ut illo-
 rum ministerio istæ res comode hau-
 riri, ac binæ posteriores in succum vi-
 talem, moleculis in locum absumpta-
 rum sufficiendis refertum, cominui
 possint. Aer in pectus succedit, ex
 quo pars respirando redditur, pars
 venis concipitur atque sanguini per
 eas prolabenti permixta, irrequie-
 to suarum molecularum, calore
 agitatarum & quaquaversum a se
 invicem recedentium, motu, in-
 testinum dissidium, cui & fluiditas
 & calor debetur, promovet & au-
 get. Cibi & potus ore assumun-
 tur, & illi quidem dentibus mansi-
 & commoliti nec non saliva deli-
 buti, motibus labiorum, bucca-
 rum, linguæ, gulæque, una cum
 potibus deglutiuntur ac in ventri-
 culum deferuntur; cuius tenero
 fed

Aer.

Cibus &
 Potus.

sed valido amplexu apprehensi atque assidua cum adstringentis sese tum remittentis commotione, nec minus repetitis musculorum abdominis, septi transversi arteriæque magnæ ictibus eundem succutientibus agitati, novisque liquoribus perfusi insignem mutationem subeunt; donec motu illius compressivo ad intestina propulsi atque affluentibus liquoribus balsamico salinis penitus eliquati, per venas mesaraicas albas ductumque thoracicum *Pecquetianum*, venæ subclaviæ sinistræ infundantur & cum sanguine refluxo ad cor delati huiusque pulsu & vigore per membra & innumerabilia vasa minima diffusi ulterius solvantur, attenuentur, tandemque purpuream ex parte vestem induti universum corpus irrigent vegetent & quod excretionibus amissum erat restituant. Ut vitæ propagatio iugi sic additione & subtractione absolvatur, additione eorum quæ deficiunt & subtractione eorum quæ excedunt.

Verum nutrimentum per omnia coctionis instrumenta provehi debet.

Alimenta igitur, antequam in succum, quod dicitur, & sanguinem convertantur ac partibus reficiendis apta fiant, per omnia coctionis instrumenta, ut recte *Galenus* monuit, provehi & per organa atque vaia, quæ multa in nobis machinata est natura, propelli eoque ipso discerpi, comminui, tum a partibus ad mixtionem cum reliquis subeundam æque ac nutriendum ineptis segregari, ac in humorem primo lacteum, deinde in fluxum magis & sincerum, postremo in dulcem tenuem & delicatum redigi debent. Ex his comminutionibus potissima fere & fundamentum reliquarum est quæ in ventriculo perficitur; quam proinde, imprimis cum & ipsa actio & plures quæ eandem circumstant conditiones nondum omnidubitatione expeditæ sint, dilucidius paulo atque curatius prosequemur, ita quidem ut primo effectum in sensus incurrentem omnesque notiores circumstantias expendamus, tum vero ea quæ scitu difficiliora &

& a cognitione nostra remotiora sunt, causas nimirum proximiores, his ipsis adminiculis, indagemus.

Et primo quidem experientia anatomica compertum habemus: divinam providentiam (α) utrem Phaen. I. membranaceum affabre atque mirando artificio, certum in finem, effectum (β) sub diaphragmate, in Phaen. II. regione abdominis epigastrica, inter amplexum variarum partium ac viscerum, illum, cum assiduo succussu impellentium, tum excalescentium reposuisse eique (γ) Phaen. III. sensum fatis exquisitum indidisse, quo memores reddimur indigentiae corporis & tempestivae refectionis. Quae maxime sensilis constitutio etiam in causa est, quod laesiones, inprimis sinistri orificii, indignissime ferat hic uter, cum vitae saepe dispendio; quod sicuti in errorem induxit *Helmontium* ut *L. de sed. animae*, animam in ventriculo habitare opinatus fuerit, ita illud immerito in criminis argumentum rapuit *Plinius*, ut *N. H. L. 26. c. 8.*

ubi de ventriculo ipsi sermo est, conviciis eum confectetur, dum plurimum inquit, homini negotii alvus exhibet, cuius causa maior mortalium pars vivit. Pessimum corporum vas, instat ut creditor & sæpius die appellat: Huic luxuria conditur; huic navigatur ad Phasin; huic profundi vada exquiruntur & nemo eius vilitatem aestimat consumptionis fœditate. Rectius nobis sentire atque, cum Q. Sereno Medico, vera niti ratione videntur, qui non pessimam sed nobilissimam hunc esse corporis partem, sine qua vita deficeret & vitæ delictum, contendunt, quin imo regem totius corporis magnumque salutis nostræ præsidium, quo partibus prospiciente singulæ valent, languente deficiunt, cuique proin omnes vota nuncupant & bene precantur, eum appellandum existimant.

Ventriculus Rex corporis.

Phaen. IV. Porro de eo quoque nemini dubium est: (δ) in cavo huius visceris cibos solidiores, dentibus in ore contritos, liquore salivæ, e pluribus canaliculis, huc corrivante, emol-

emollitos pluriumque artificiosorum organorum agitatione volutatos ac conspirantibus in hoc unum faucium & gulæ musculis per subiectum cartilagineum laryngis operculum, tanquam pontem, in pharyngem protrusos atque inde per œsophagi canalem demissos ulterius dividi concerpi ac in massam sensim liquidiores, eamque ratione (ε) coloris albescentem, cineream, Phaen. V. dehiscere, quo, solutis firmioris texturæ vinculis, moleculæ, partibus reficiendis destinatæ, e facibus, quibus impeditæ erant, extricari & ab iisdem segregari commode possint.

Neque illud non evidentiissimum est: id, (ζ) quicquid hic est operationis, melius absolvi, quando Phaen. VI.
Qui bene
valet bene
digerit. corpus optime valet & ventriculus inprimis, cum partibus vicinis, utroque rite influente animali fluido, nerveo atque sanguineo, iusta temperie, tensione, elatere ac motu gaudet. Vnde præ (η) senibus iu- Ph. VII. venes digestionis privilegium ac prerogativam habere observamus.

Præ-

Præsertim vero hæc actio viget optimeque procedit, ubi nervosa contextio legitimum suum tonum & inde pendentem sensum habet, id quod ex eo perspicimus, quod facilius atque promptius in ventri-

Ph. VIII. culo conficiuntur quæ cum (θ) appetitu & gulæ delectamento sumuntur, adeo quidem ut non unis observationibus cognitum habeamus, ea (ι) quæ huic actioni pertinaciter obniti eamque pessundare solent, brassica muria condita, halesces, carnes salitæ & fumo indurata, modo cum *ἐναλσθησία* & mentis delectatione capiantur, illam, penitus etiam prostratam, exfuscitasse ac felicissime restituisse. Ut rectissime dixerit HIPPOCRATES:

Phæn. IX.

Paulo deterior, & potius, & cibus, iucundior autem eligendus potius, quam meliores quidem, sed ingratiore. Aphorism. II. 38.

Simili modo erigere ventriculum & recreare atque digestionem promovere comperimus (κ) omnia quæ blando stimulo fibras ad moderatam constrictionem & motum sol-

Phæn. X.
Remedia
stomachum
adiuvantia.

sollicitant : qualia sunt notissima Medicis pariter ac laudatissima remedia, sic dicta, stomachica, acida, spiritus nitri, vitrioli, salis dulces, sulphuris per campanam. Item blande abstringentia, roborantia, cydoniata, mastichina, & quæ præter irritantem stimulum, partibus tenuibus salino volatilibus oleosis balsamicis liquidum nervum ad influendum excitant atque compellunt, aromatica, balsamica, volatilia, quæ eam ob causam etiam nervina dicuntur. Aut (λ) Phaen. XE quæ, præter vellicationem, latera simul ab obsidente viscida saburra liberant, uti sunt vomitoria, nec non peniculus tergendo ventriculo dicatus die vor einigen Jahren überall bekante Magen-Bürste / cuius egregiam in praxi utilitatem *Act Erud Lips. Collectores* testimonio suo confirmant. *Suppl. T. V. S. IV. p. 183.*

E contrario, ea (μ) a quibus Phaen. XII ventriculus concepta nausea abhorret; item (ν) quæ fibrillas eius Ph. XIII dem musculosas & nervosas rite ten- Inimica ventriculi
 fas

Ph. XIV. fas laxant earumque tono fraudi
 Ph. XV. sunt, humectantia in & externe
 Ph. XVI. adhibita, inprimis balnea, (ξ) pin-
 guia, oleosa, dulcia; & (σ) quæ
 ventriculum ultra modum disten-
 dunt, potulenta copiosa, (π) e-
 iusdem lateribus adhærescunt & o-
 neri sunt viscida, terrea, absor-
 bentia dicta aut præcipitantia, quæ
 lympham ventriculi imbibunt &
 cum ea in lutum vel magma mu-
 cilaginosum abeunt, actioni huic
 maxime obesse deprehendimus. Ec-
 quis enim eorum, qui medicinam
 faciunt, non novit, dulcia, mu-
 cilaginosa, pingua, pectori qui-
 dem esse amica, stomacho vero
 inimicissima? & quis ab artis usu
 tam remotus & eorum, quæ crebra
 experientia suggerit, tam ignarus
 est, ut eum fugiat, quantam mo-
 lestiam, quæ vocant præcipitantia,
 in abusum tracta, nobilissimo visce-
 ri exhibeant quantumque detri-
 mentum & incommodum eidem
 inferant, præsertim postquam *B.*
Ettmullerus, in eleganti de ve-
 ro usu & fero abusu præcipitantium
 differ-

dissertatione, id omnibus ad animum revocavit.

Id quoque non minus explorata veritatis est: (e) omnia quæ fluidum nervorum, quod spirituum animalium nomine efferre communi usu receptum est, a ventriculi opera avocant, divertunt, dissipant aut perturbatum eidem motum inducunt; labores scilicet & motus corporis immoderatos, evacuationes & hæmorrhagias nimias, veneris immodicum aut intempestivum exercitium, affectus animi inordinatos, intentionem mentis immodicam & præpoperam: hanc actionem haud parum turbare atque pervertere, adeo ut, ex verissima Medicorum sententia, plures inde atrocissimi morbi, hydropes, morbi ex hypochondriis eruditorum, tabes, febris, ita dicta, virginea, quæ ex absentia aut discessu desideratissimæ personæ, concurrentibus pluribus affectibus, amore, mœrore, desiderio, indignatione, accedente inquietudine & agrypnia sæpissime subnasci solet, exori-

Ph. XVII.

Quæ nervos lædunt & fluidi in illis motum, digestionem lædunt.

Morbus virgineus

exoriantur, atque ex eo quoque
verum fit quod ait *Sanctor. Sanctorii*
Medicin. Static. Sect. V. Aphor.
XIX. Exercitium animi & corporis
violentum efficit velocem senectutem
& mortem prematuram minatur; ci-
tius enim ex Philosopho moriuntur
exercitati, quam non exercitati.

Ph. XIX.
Vigilantes
promptius
conficiunt
cibos quam
dormientes

Præterea perspicuum est con-
statque inter omnes: vim atque
actionem, qua cibus in ventriculo
conficitur, multo (σ) vigilantibus
quam dormientibus validiorem es-
se accitius de die quam nocte per-
agi, quam vocant, coctionem, cum
ad subactionem cibi vespertini lon-
giori utamur temporis intervallo
quam ad subactionem meridiani, ac
paucæ a prandio ad cœnam horæ
intercedant, a cœna ad prandium
altera etiam parte plures. Quo
pertinet observatio *Brassavola*,
Commentar. in L. II. Hippocrat.
de vict. ratione in acut. Iussit, inquit,
FRIDERICVS Imperator, duos
mortis reos, æqualis temperiei & æ-
tatis, opipare cibari, postea alterum a
somno aliquot horis decollari, alterum
vero

vero a motu. Vnde in ventre prioris
 qui dormierat, deprehensa adhuc sunt
 ciborum reliquia; in alterius vero ven-
 tre nihil. Adeoque iudicatum fuit,
 motum magis conferre coctioni, quam
 somnus conferat. Atque hæc in primis
 ratio est, quam obrem meridianus &
 quivis a pastu somnus plus dam-
 ni quam commodi afferat, atque
 hinc ab iis, quibus vera somni cau-
 sa explorata est, male audiat; laudato
 modo Sanctorio l. a. Sect. IV. Aphor.
 6. & qui eleganter, ut solet, mo-
 do dicta confirmat ac illustrat Ex-
 cell. Bergero de Somn. Meridian. Co-
 ctionis enim opus, usu id com-
 monstrante, impedit, collectisque in
 stomacho cruditatibus corpus ca-
 tochymicum & debile reddit. Pro-
 inde nihil fere hanc operationem
 magis lædit quam (τ) abusus so-
 mnum inducentium, opiatorum,
 narcoticorum omniumq; cum me-
 dicamentorum tum potuum cali-
 diorum, quæ sanguinem rarefa-
 ciendi & expandendi vim habent*,

B

spi-

* Inde est quod vini generosi & me-
 racioris

Ph. XIX.
 Opiata læ-
 dunt ven-
 triculum.

spirituosorum, inebriantium. Atque hinc spiritus vini potatores pronissimos ad cachexiam & hydropem esse quotidie experimur.

Et quis quæso ignorat, quam
 Ph. XX. (v) præter naturam auctus in cor-
 In febribus pore calor appetitum & vires ven-
 appetitus tricoli prosterneat? præsertim si cau-
 deicitur. sa vehementior & malignior in cor-

Ph. XXI. pus irruat, ut non sine ratione (φ)
 ex appetitu, cum viribus, subito
 & vehementer prostrato certissi-
 mum malignitatis indicium petant
 Medici.

Quemadmodum vero omnia
 quæ calorem in sanguine ultra quam
 satis est accendunt, appetitum im-
 minuunt & subactionem alimento-

Ph. XXII. rum impediunt, ita & (χ) aer fer-
 Æstate ven- ventior, maximis æstatis caloribus
 tres sunt & anni tempore gravissimo, quod
 debiliores, plerumque in illud spatium incidit,
 quo caniculæ fidus, cœsmice, quod
 dicitur, cum sole oriens orbem
 succen-

racioris potio famem solvat, se-
 cundum *Hippocratem Aphor. II. 21.*
 Hinc quoque fumus tabaci famem
 quodammodo sedare solet,

succendere putatur, ventres imbecilliores reddit, ut plurimi tum parum comedant & conficiant ciborum. Hyeme (ψ) contra & tem- Ph. XXIII.
poribus frigidioribus appetitus denovo instauratur atque vis digerendi maior est. Dignum hoc visum fuit *Hippocrati* quod observaret atque Aphorismorum opusculo omnium scriptorum suorum exquisitissimo, in quod non nisi *κρυπταὶ δόξαι* & selectissima quæque, pro summa, qua pollebat, artis scientia, congregavit, infereret, quamvis falsa delusus opinione, rem, quam recte tenebat, per falso creditam causam minus recte exposuerit. *Ventres* enim, *S. I. aphor. 15.* hyeme & vere *calidissimos* dicit, quos *validissimos* dicere volebat, nam cum in finem sequentia verba subnectit: *in his igitur temporibus etiam alimenta plura exhibenda.* Cum enim exploratum haberet *Hippocrates*, hyemali tempore aptiores esse ventres ad ingesta assumenda, subigenda & conficienda, quam æstate, ubi imbecillitas quadam atque

concoquendi difficultas se prodit; eamque inprimis opinionem amplecteretur: calorem esse qui cibos subigeret, hinc ut, pro succincta sermonis brevitate, qua totum illud opusculum, quod ἐν ὀλίγῃ λέξει, iudice *Galeno* δύναμιν μεγάλην comprehendit, conscriptum est, & rem & causam simul exprimeret, calidissimos ex errore dixit ventres validissimos potius dicendos, Falsa enim est communis sententia, hyeme corporum interiora magis calefieri, æstate vero cum caletur maxime, hiantibus poris frangi calorem atque expelli*, quemadmodum

* Vidit hoc atque agnovit doctissimus Aphorismorum *Hippocratis* interpres, *Io. Heurnius*, in *illustrationibus ad Aphor. 15. L. 1. p. 54.* unde *Hippocratem* non affirmare dicit, calere hyeme simpliciter interna, sed circumfluere calore nativo, si-ve blando illo ac naturæ consentaneo. Nempe eam fuisse existimat laudatissimi senis sententiam, calorem ad temperiem naturalem magis accedere, atque temperatum calorem, qui ad naturæ ordinem

dum infra, ostenso erroris fonte, fusius demonstrabimus. Rem ipsam vero, quam rectius dedit ipse *Hippocrates Aphor. sequenti 18. nec non Galenus, Commentar. ad dictum aphorism. 15. per astatem*, scribens, *minorem esse cibi appetentiam & con- roquendi difficultatem*, certissimam esse atque calorem corpora debili-

Calor cor-
pora debili-
tat, frigus
firmat.

B 3 tare,

nem & leges magis est accommo-
datus, vigere imprimis tempore
hyemali. Docet, inquit, hoc a-
phorismo Hippocrates, hyeme a calore
nativo interna maxime calere. Un-
de forte quis existimet: æstivo tem-
pore calidis cibis ac generosis vinis
utendum esse. Respondemus hos falli.
Nam Hippocrates non asserit calere
hyeme simpliciter interna: sed dicit
ea circumfluere calore nativo: hoc
est blando illo ac natura consenta-
neo. Quare quacunque de causa
exuitur id suo blandimento, dege-
ner a natalitia illa vi evadit. Sive
enim nimium æstuet, desinet hac
parte nativum dici. Æstate au-
tem æstuat nimium, quare eius
nativa vis acciditur ab illa quam
tunc concipit flamma; & exiguum
tunc est calidum nativum.

Ph. XXIV.

Populi
septentrio-
nales sunt
voraciores.

tare, frigus firmare, integræ nationes exemplo suo docent, cum (ω) populi qui ad septentrionem habitant, quorum aura frigidior ambit corpora, vivaciores longe sint & voraciores ætque tardius etiam, ex observatione *Verulamii, Histor. Vit. & Mort.* aliorumq; rerum septentrionalium scriptorum, senescentes, gentibus loca calidiora incolentibus, quarum incalescens magis æstivis solibus aer solvit corpora, ut viribus imminutis digestionem & functiones non ita ac in aliis vigere possint. Hinc *Martinus*, in Itinerario ad Grœnlandiam, de insatiabili nautarum voracitate multa commemorat. In quibusdam vero Indiæ locis, referente *Mandelslo* in *itinerar. oriental.* ab *Adam. Oleario* edito c. II. p. 40. ob excedentem calorem semel tantum in die homines cibum capere coguntur. Hinc etiam in calidissimis regionibus, teste *Iacobo Bontio de Med. Indor.* frequentissimi sunt morbi, quos frigidos vocant Medici, qui tamen non a frigidioris sed debiliore corporis habitu & cruditatibus pitui-

pituitosis, vitio digestionis collectis, oriuntur. Quo pertinent *Sanctorii Medicin. Stat. S. II. Aphorismi XXIV. & XXV.* ubi in aere calido corpus esse minoris roboris testatur, quamvis nec ipse, nec commentator *Listerius* veram rei causam perspexisse videatur.

Dantur ($\alpha\alpha$) interea imminuta Ph. XXV, huius actionis gradus, iique, tam pro ratione aeris magis vel minus calentis, quam pro diversitate constitutionis corporum, varii. Sane, quibusdam ferventissimum etiam anni tempus adeo non fraudi est, ut cupidissime cibos appetant & sine ulla difficultate conficiant.

Hæc ea sunt quæ de actione, quam curatius paulo examinandam suscepimus, cognita atque perspecta habemus. Nunc Naturæ ducentis vestigiis pressius insistentes dispiciemus, quænam sint proximiores causæ ex quibus cuncta hæc procedunt. Cumque in *ventriculo* easdem quærendas esse extra dubium sit, in eo vero nil deprehendamus quam artificiosissimam par-

Quinque in ventriculo occurrunt, quæ considerari merentur.

tium *structuram* & *nexum*, earumque, se constringentium, *motum*, ad hæc temperatum & blandum *calorem*, tum *liquorem aqueo-oleoso-salinum* salivæ æmulum, nec non *expirationes* vel *halitus*, quos vocant, *spirituosos*: hinc uni ex his aut omnibus simul in acceptis erit referendum quicquid hic perfici observamus; de quo tamen ut dilucidius constet, atque perspicuum fiat, quodnam ex his ita comparatum sit, ut ex illo & effectus, vera causali connexionem, & omnes quæ eundem circumstant conditiones secundum genuinas Naturæ leges, evidenter deduci atque inde vere, nec, pro rei statu, alia ratione possibiles menti fisci possint, ipsum *ventriculum* quoad structuram, motum, temperiem & in eo provenientem liquorem & expirationes halituosas contemplari iuvabit.

Ventriculi
contextus.

Quodsi itaque accuratius ventriculum intueamur eiusque structuram perquiramus, membranaceo-carnoso-nerveo glandulosoque contextu eundem constare comperiemus.

nus. Figuram accepit oblonge ro- Figura.
 undam, a sinistro latere ampliorem
 gibbosam, a dextro vero in angu-
 tum magis contractam, utri ut pa-
 toritio haud absimilis sit; Orifi- Orificia.
 cium utrinque exporrigit, sinistrum
 alterum quod & stomachus, καρδία,
 ninus recte vero superius appella-
 tur, per quod ex gula patet aditus;
 alterum dextrum, quod pylorum
 quasi sit πύλας ὤρων) five ianitorem
 vocant Anatomici, ex antro capa-
 ciori sensim angustato in parvum
 foramen desinens atque inde retor-
 tum in duodenum intestinum con-
 tinuatum: quemadmodum pluri-
 bus hoc antrum describit atque
 usum ipsius, pro insigni, qua valuit,
 tum experientia tum ingenii acu-
 mine, exponit *Willisius Pharmac. ra-
 tion. S. I. cap. 2. de prim. viis p. m. 14.*
 Situs est ventriculus in ampliori ab- Situs.
 dominis cavitate, ubi ad extensio-
 nem, ab ingestis cibis ac potibus su-
 stinendam, spatium habet, sub dia-
 phragmate. A dextris hepatis ca-
 va parte excipitur, quæ ipsi in- & ac-
 cumbit. A sinistris lienem attingit.

A tergo lumborum vertebris, ubi arteria magna & vena cava transeunt, adiacet. Fundo colon subiacet & pancreas pulvinaris instar Membranæ substratum est. Quoad substantiam ex tribus lamellis, quas tunicas vocant sectionum Magistri, coag-
 Communis. mentatus est. Extima, communis dicta, quam a peritonæo cohærente propagatam vulgo tradunt, (quam, accurate loquendo, nulla pars alteri natales suos debere dici possit, cum omnes ex præexistentibus in ovulis staminibus simul oriantur,) fibris componitur membranæ ab uno orificio supra fundi ambitum ad alterum excurrentibus, subiacentis musculosæ tunicæ fibras ad angulos rectos secantibus easque colligando quasi in situs ordine valide detinentibus ac prope orificium & fundum ac fines ventriculi, ubi crassitiem carnosamque speciem induit hæc extima tunica cum illis ad motum concurrentibus, quemadmodum id multa elegantia & eruditione ostendit Anatomicorum Germanorum decus & delictum Io.

Maur.

*Jaur. Hoffmannus, Consil. & Arch.
nold. Brandenb ac Prof. quondam Alt.
orf. Id. Mach. Human. Sect. V. §. 13.*

26. Huic alia subternitur fibra-
um carnosarum motricium robu- Carnosa,
arum multiplici serie contexta,
uarum alia longitudinales ad figu-
am ventriculi accommodatae, mo-
do ascendunt, modo descendunt,
modo incurvatae transverso tractu
cedunt. Aliae circulares totum
ventriculi cavum ambiunt & pro ir-
regulari ipsius figura nunc recta a
summitate ad fundum nunc obli-
que magis flectuntur. Has in spi-
ram contortas & cum similibus oeso-
phagi ac intestinorum continuas
helicem musculosam ab oesophago
ad anum productam efformare alii
cum celeberr. *Cole*, Anglo, in *Diss. de
Mechan. rat. peristalt. intest. motus ex
observ. anatom.* tractatui de *Febris.
Intermitt.* adiecta, non sine ratione
contendunt. Excipit hanc tertia
fibris nerveis ac tendineis pertexta Nervosa.
vasorumque sanguineorum ac aci-
norum glandulorum minimorum
copia insignis, quae, quum reliquis
multo

multo fit amplior, in varias plicas, rugas & inæqualitates ab illis superextensis contracta interioris superficiei ambitum haud parum auget. Cumque hæc præ reliquis exquisitiori sensu sit prædita, crusta quadam villosa, ad moderandam fortio-
 tiorem obiectorum impressionem, eandem munire placuit divinæ providentiæ ac benignitati; quæ cum in aqua fervente aut spiritu vini macerata aliquo modo indurescat, præterea ex propagatis a dicta modo nervea densissimis vasorum sanguineorum ramulis assurgens tota ex fistulis & plexibus glandiformibus, succum rigandis molliendisque cibis utilem ac necessarium promentibus, contexta sit, (quamobrem rectissime *Malpighius* ventriculum amplam vocat extensamque glandulam) conf. *Excell. Bergerus de Natura hum. L. I. cap. VII. p. 137.* non immerito separata & quarta ventriculi tunica habetur; tantum abest, ut, quemadmodum veterum ferebat sententia, nil nisi excrementitia mucilago sit.

Crusta interior villosa.

Ad-

Nervi.

His præter canaliculos serofos seu vasa lymphatica a clarissimis viri *Ruyfchio, Nuckio, Vieussens* exhibita accedunt etiam nervi, a pari octavo (quod vagum vulgo dici solet, quoniam ramificationibus suis totam mediæ ac infimæ ventris cavitatem pervagatur & propagines ad longè diffusa viscera protendit) profecti & non modo pluribus furculis reticulati in modum sibi intextis plexum illum insignem iuxta finistram orificium, (quod, ob exquisitiorem, quæ eidem exinde accedit, sensum, appetitus sedes creditur) efformantes sed & frequentissima propagine ipsas tunicas subeuntes, ubi notabiles quoque furculi paræ intercostalis, hypochondria & abdomen huc illuc perreptantis, iisdem occurrunt & iunguntur. Vt inde non sine ratione consensum ventriculi, cum cerebro, corde, utero, aliisque mediæ infimæque ventris visceribus, præeuntibus *Vieussens & Willisio* deducant auctores.

Vfus vasofun.

Vasa hæc atque nervi, uti iam subinnuimus, diverfi generis fluida

ven

ventriculo advehunt. His tota
 eiusdem compages animatur, nu-
 ritur & agit. Hæc eidem & legiti-
 nam constitutionem contribuunt
 & vires. Scilicet per omnem illius
 ambitum elegantissima ramificatio-
 ne propagata diversa texta consti-
 tuunt, ex quibus arteriosum & ner-
 vosum speciatim attendi merentur.
 Utroque enim, a diverso assidue in-
 fluente liquido, rite distento, tota
 ventriculi contextio panditur ac in-
 citatur: & quando utrumque mu-
 tua ac proportionata pressione &
 lucta, utroque alterne influente li-
 quido, sibi obnititur, ita ut æquili-
 brium alternis vicibus pereat & re-
 stituatur, non tantum sanguinis &
 lymphæ per vasa minima motus,
 promovetur sed & iusta tensio, to-
 nus & ad agendum habilitas ventri-
 culo eiusque fibris accedit. Nem-
 pe arteriæ sanguinem a corde expul-
 sum calentem, partibus nutritiis
 foetum, inferentes, & blando calore
 fibras perfundunt, & succum gelati-
 nosum suppeditant, quo eadem di-
 stenduntur, nutriuntur & totius

con-

Venæ subtiliorem chyli partem e ventriculo hauriunt pro subitanea refectioe.

conservationi prospicitur. Venæ sanguineæ pariter & serosæ seu lymphaticæ liquidum arteriosum & quicquid a nutritione residuum est, separato tramite, ad cor reducunt, insuper etiam e ventriculi cavo subtiliorem chyli aut potuum spirituosorum portionem immediate recipiunt atque breviori via ad cor deferunt : quod sicuti subitanea sæpe a cibis & potibus confortantibus vix oblatis refectio, transpirabilis item membranarum & vasorum textura comprobatur, ita oculorum fides, in experimento, ad mentem celeberr. *Vieussens*, adiuvento essentiaæ croci instituendo, de eo nos dubitare non permittit. Scilicet essentiam croci solertissimus vir ventriculo, postquam internam superficiem aqua frigida deterfisset, infudit, atque intra breve temporis spatium non modo stomachi parietes sed & vasa sanguifera tam ventriculi quam omenti, cum ductibus adiposis, flavedine infecta apprehendit, vid. *Nov. Vasor. corporis human. systema* p. 30. ubi & aliis simul observationibus idem confirmat.

nat. Nervi denique succum in ^{Vfus nervo-}
 erebri corticali substantia segrega-
 um atque assiduo arteriosi systema-
 is impulsu expressum ac per fibras
 nedullares protrusum advehunt,
 enuem atque delicatum, cuius in-
 luxu fibræ potissimum animantur,
 ringuntur, variasque pro diversa
 ii structura commotiones subeun-
 es totius ventriculi varios motus &
 ontractiones producunt.

Scilicet, ventriculum, ea, quam ^{Motus ven-}
 idimus, partium varietate contex-
 um, assiduo quoque motu agitari
 bservamus, idque vi admirabilis
 lius fabricæ. Mediam nempe tu-
 icam variis fibrarum carnearum
 otricium ordinibus coagmenta-
 um esse tradidimus. Hæ fibræ ad-
 ecto ab arteriis succo turgentes to-
 dem constituunt elateres anima-
 os, qui contrahi & resilire, abbrevi-
 iari & ad pristinum situm ac longi-
 idinem redire possunt, adeoque
 um, influente, uti modo diximus,
 er nervos succo, fibræ transversæ
 embranaceæ, quibus ad modum
 mnis musculosæ contextionis sunt

præditi & quæ totidem hic vectes
constituunt, stringantur atque cri-
spantur, non possunt non illi con-
trahi, breviores fieri & pro determi-
nata sui structura, fibris transversis
membranaceis continue obnitenti-
bus, moveri, prout eleganter con-
venienterque partium constructio-
ni & accuratioribus observationibus
modum hunc actionis musculorum,
reiectis cum ratione, aliorum opi-
nionibus, explicuit lumen illud at-
que decus viri, cuius eleganti pari-
ter ac solidæ eruditioni merito assur-
git universa medentum ac Naturæ
inquisitorum cohors, supra citatus
Excell. *Bergerus*, *Archiat. Reg. &*
Profess. Med. Wittenb. Prim. de Nat.
Hum. P. I. C. XXII. p. 303. Agitatis
ita fibris circularibus aut spiralibus
potius, cum œsophagæis & intestina-
libus unum veluti helicalem muscu-
lum componentibus, iisdemque su-
perimpositis longitudinalibus, ven-
triculus tum secundum longitudi-
nem, tum profunditatem nunc co-
arctatur nunc laxatur atque undan-
te quadam agitatione, lumbricorum

more

more progredientium, assidue movetur. Testes sunt oculata manus in vivorum animalium anatome. Testes viri experientissimi & ex illis præsertim solertissimus senex, *Io. Iac. Wepferus, Med. Scaphus*. qui motum hunc ventriculi, quem vocant peristalticum, in dissectionibus vivorum animalium oculis sæpius usurpavit & accurate descripsit *Cicut. Aquat. Histor. & Nox. Cap. VIII. p. 87.* cui iungimus clariss. Anglum *Christoph. Pitt*, cuius ex autopsia petita observatio è *Trans. Angl. Mens. August. A. 1698. in Act. Erud. Lips. translata legitur A. 99. Mens. Mart. p. 113.* quæ constrictionem in medio ventriculi, quæ in quavis motione deorsum facta illum introrsum cogebat, ut comprimeretur quod in cavitate illius hærebat, sibi in canibus vivis, crebrioribus sectionibus, diligentius exploratam describit, omnesque motus tam regulares & ordinatos fuisse, quam illi quibus alias intestina agitari videmus, testatur.

Præterea ventriculum in epigastrica regione sub diaphragmate loco

Coarctatio
alterna laterum &

exagitatio
a partibus
ambienti-
bus.

catum & tergo arteriam magnam contingentem vidimus, unde non potest non fieri, quin sub alterna, qua respirationis negotium absolvitur, ventris dilatatione & subsidentia, cum repetito septi transversi descensu & compressione latera ad perpendicularum sibi opposita milles & amplius in una hora ad invicem cogantur, diductis ad horizontem se spectantibus, tum, ubi illud ascendit, musculorum abdominis pressura latera ad horizontem sibi opposita toties coarctentur, ad perpendicularum vero se spectantia dilatentur, atque ita axes decussatim alternis vicibus extendantur & decurtentur, (quem tamen motum frustra quis in vivorum sectionibus oculis usurpare concupiverit, cum sublata atque cessante, dum abdomen aperitur causa, effectus quoque tollatur & cesset,) atque insuper dictæ arteriæ pulsibus ter milles quingenties, unius horæ intervallo, succutiat.

Motum hunc ventriculi atque in illum impulsus non leves, sed satis vali-

validos existere, ex eo perspicere licebit, quod vir clariss. *Archibaldus Pitcarnius*, ex principiis Borellianis & Nevvtonianis, posito, quod demonstrare solent mechanici, potentias musculorum se habere in ratione composita ex ratione longitudinum, latitudinum & profunditatum, h. e. in ratione solidorum homogeneorum, siue ponderum; demonstrare nitatur, vires diaphragmatis & musculorum abdominis absolutas æquare pondus 461219 librarum, nec proinde cedere viribus lapidis cuiusvis molaris, *Opusc. Med. Dissert. de Motu quo cibi in ventric. rediguntur ad formam sanguini reficiendo idoneam p. 85.* quæ additæ viribus absolutis solius ventriculi, quæ ex iisdem principiis, subducto calculo, æquales deprehenduntur ponderi 117081 librar. vid. *Epistol. ad Pitcarn. opuscul. annexa p. 252.* prorsus stupendæ sunt. Et quamvis omnia ipsius asserta nostra facere nolumus, illud tamen inde elucere existimamus, vires ventriculum moventes & impellentes omnino ingentes

esse, præsertim, si illud saltem expendimus, quod Excell. *Stablius, de Mechanism. motus progressivi sanguinis Thes. XLV.* inculcavit, solius motionis thoracis impetum seu vim motoriam ordinariam sub respiratione pondus centenarii multum excedere. Hoc enim ex eo manifestum reddit, quod si alicui supino centenarius in medium pectoris imponatur, ille inde non nisi valde tolerabilem laborem sibi additum putaverit, adeo, ut & respirationem ordinariam & præter ipsam hoc pondus sine summo labore possit movere, atque centenarius respirationi oppositus eandem parum remoretur.

Ex quo facile colligere licet, quid villi papillares, plicæ, rugæ nervosæ & tendinosæ interioris ventriculi tunica, in subiectis rite constitutis, firmiter intensæ, duriores atque motricibus mediæ incumbentis tunicae fibris, nec non partibus modo dictis, tanquam manu fabri ferrarii limam ducentis, fortiter agitatae in alimenta iisdem interiecta possint. Ve

hinc

hinc non mirum, si Struthionis, Casuarii, Tardæ ventriculus, utpote, pro amplitudine densisque musculis, ex memoratis modo principiis, longe validissimus vitrum, nummos æreos, metalla eo usque ut vix papyrus crassitie amplius æquent, atterat, cum Galli Indici ventriculus, (cuius potentiam potentiæ ac viribus musculorum mandibulam humanam stringentium ac resistantiam nucum avellandarum nec non vesicularum vitrearum satis solidarum superare valentium, æqualem, atque hinc non minorem esse potentia 1350 librarum, eleganter, rationibus experientia suffultis ostendit ingeniosissimus *Borellus de Mot. Animal. P. II. C. XVI. Propos. CXCI.*) globulos vitreos, aliasque res duriores comminuat.

Potentia
Ventr. in
Gall. Indico

Calorem etiam in ventriculo nos deprehendere diximus. Temperatus is est, blandus, una cum sanguine intestina suarum agitatione partium incalescente influus, atque a partium & viscerum ambientium fotu haud parum excitatus. Ne-

Calor in
ventriculo
est temperatus,

Non datur
calor inna-
tus.

Nec spiritus
vitalis calo-
re instru-
tus.

que enim innatum, peculiarem ca-
lorem, aut ignem sui generis anima-
lem, ex quo specificum ventriculo
temperamentum exfurgat, cuius
virtute alimenta in chylum potius
quam sanguinem aut alium liquo-
rem mutantur, quamvis omnes per-
quiramus angulos, hic reperire licet.
Quemadmodum enim illa nubes,
quam veteres pro Iunone amplecte-
bantur, quæque plurimos ineptos
falsissimarum in Philosophia & Me-
dicina opinionum Centauros pepe-
rit, iamdudum, affulgentibus verio-
ris Philosophiæ radiis, in fumum so-
luta evanuit: ita specificæ huius
operationis atque alimentorum
non in alium quam lacteum liquo-
rem resolutionis evidentissimæ ra-
tiones, inferius exponendæ, suppe-
tunt, ut non opus habeamus nugas
atque commenta, detrimento veri-
tatis, in subsidium vocare. Neque
etiam videmus, ubi spiritum vitalem
certis caloris gradibus instructum,
de quo plurimas quidem apud au-
ctores veteres pariter ac recentiores
nenias, nihil autem in natura legi-
mus,

us, deprehendere liceat. Præ-
erit illa ætas, qua verba sibi dari pa-
iebantur eruditi & fumis pascere
nimos moris erat. Certiora ex-
etimus, quæ sensus implent & pe-
tus faturant.

Tandem quod ad liquidi genus
i ventriculi cavo obvium attinet,
lud e saliva sensim deglutita, eque
ero e glandulis œsophagæis stillan-
e ac deciduo nec non lymphæ
quam fistulæ & acini tunicæ nervo-
æ & crustæ villosæ promunt atque
lorant, ut & ea, quæ e poris arte-
iolarum perspirationis interioris
beneficio colligitur, tenuium ac mo-
ilissimarum partium, componi ac-
uratiores observationes satis super-
que docent. Oleosi quoque & ge-
atinosi quid in eo observamus,
quod cum lymphæ a sanguine in
glandulis interioris tunicæ separa-
ur; unde etiam paulo spissioris
onsistentiæ est iste liquor quam sa-
iva. Omenti ductus adiposos
tiam aliquid pinguedinis ad ventri-
ulum deferre clar. *Vieussens* auctor
est, *Nov. Vascor. C. H. System. p. 32.*

Origo li-
quidi in
ventriculo

Elementa
huius liqui-
di constitu-
tiva.

idque ex eo colligit, quod essentia
croci infusa e ventriculi, semoto
omento, inverfi ac fufpenfi fundo
stillare foleat. Nos ficuti id non per-
tinaciter negamus, ita non rigide de-
fendimus: hoc vero exploratum
habemus, liquorem hunc ex aqueis
falinis & oleofis, certa proportionem
in unam maffam combinatis mole-
culis confiare, imo ipfum effe ferum
fanguinis in glandulis modo dicti
feparatum atque ventriculo infu-
fum, quod proprietates inprimi-
cum illo communes testantur, fapo-
aquofus, fubfalfus,abilitas ad vari
generis moleculas imbibendum fibi
que affociandum.

Id enim dubio caret, prout fan-
guinis ferum tot particularum gene-
ra foluta tenet, diluit & iisdem per-
mixta unum liquorem conftituit
ita liquorem hunc ingeftis varii ge-
neris, quibus corpus noftrum, varia-
rum confociatione partium effor-
matum, nutriendum erat, iam den-
tium ministerio confractis, permif-
ceri, eadem macerare & comminu-
torum moleculas imbibere, fibi iun-
geri

ere & in unum cum iis liquorem
 bire; ut non sine ratione lymphæ
 ac gastrica liquor alcahest, circula-
 um maius animale, aut menstruum
 niversale audiat Inclyto atque de
 era Physiologia ac Medicina opti-
 ne merito *Bohrio de Menstr. univer-*
il. animal.; non quod omnia indi-
 criminatim corrodat atque solvat,
 sed quod in tot animalium speciebus,
 in tot alimentorum genera, quibus il-
 la, in primis hominem, frui contingit,
 concurrentibus aliis causis, poten-
 tiam solvendi exerit, i. e., quod ad
 assumpta speciei congrua quævis in-
 differenter se habet ac sibi conve-
 nientem substantiam seligit & se-
 parat.

Est men-
 struum uni-
 versale.

Hæc vero solvendi potentia a me-
 chanica partium constituentium
 habilitate dependet, qua partes
 aqueæ oleosæ implicitæ gelatinosæ
 visciditate alimentis adhærescunt, ac
 salinis spiculis quodammodo acu-
 minatæ in poros eorum se insinuant
 ibique assidue, pro sua mobilitate,
 commotæ, tanquam innumeri cunei
 illorum, & quidem teneriorum tex-
 turam

Vis solvens
 di unde fit?

turam diffringunt, duriorum vero laxant & ad comminutionem ab aliis causis perficiendam disponunt tandemque, compage soluta, partes in motum intestinum secum abripiunt. Nec mirum videri debet succum eiusmodi fere insipidum motu tamen assiduo volutatum, tot corporibus specie diversissimis permisceri & eorundem comminutorum moleculas sibi associare posse, cum experientia Chymicorum constet: insipida saepe, ceteris paribus, plus posse in corporum solutionibus, quam corrosiva mordacissima. confer. doctissimi *Frid. Schraderi*, de *Insipidorum efficacia Dissert.* ubi inter alia annotavit, integrum agnellum, sola simplici aqua, ita, cum omnibus fere partibus, leni calore, a celeberr. *Meibomio*, fuisse resolutum, ut mucilaginem meram referret.

Liquor ventriculi non est acidus nec septicus.

Ex quo intelligitur, quo loco habenda sit illorum opinio, qui acidum, septicum & corrodentem hunc esse liquorem, falsis inducti illusionibus, sibi persuadent, atque illa ipsa

oſa vi corroſente cibos eundem
 comminuere contendunt. Neque
 nim ulla ratione, in ſtatu naturali,
 cidum, ſive occultum, ſive manife-
 ſtum in ventriculis animalium dete-
 ere potuerunt ſolertiſſimi inquiſi-
 ores, *Bohnius Circul. Anat. Pro-*
ymn. X. p. m. 131. atque *Brunnerus,*
de Lymph. & Pancreat. Uſu cap. 12.
 am nec ſapor illud prodat, nec ex-
 erimenta cum alcalibus oſtendant,
 quidem nullus ex iis liquoribus,
 ui canalem alimentorum rigant,
 rupo violarum rubedinem, quod
 cida faciunt, inducit, aut cum alca-
 bus fixis pariter ac volatilibus effer-
 eſcit. Accedit quod acida eius-
 modi maſſam qualis chylus eſt &
 inguis præcipitent & coagulent,
 antum abeſt ut perficiant. Neque
 cida menſtrua ſunt univerſalia, ita
 t omnia indifcriminationem ſolvant.
 tenim, fortiſſima licet, pingua in-
 acta relinquunt & ab iis hebetan-
 ar, quæ tamen in ventriculo opti-
 ne ſubigi atque comminui obſerva-
 nus. Equidem acidis ſæpe ventri-
 ulum iuvare, appetitum excitari
 atque

atque coctionem promoveri exploratissimum habemus. Fallitur tamen maxime, qui ex eo id fieri putat, quod acidum ventriculi menstruum iis excitetur aut acuatur quin potius fibras stimulando & ita stomachi tonum confortando illi virtutem suam exercere ex infra dicendis planum fiet.

Metalla & corpora duriora in ventriculis volatiliū non solvuntur sed atteruntur.

Neque corporum duriorum, vitrorum & metallorum in ventriculis volatiliū consumptio acidum hoc stabiliet: cum observationibus virorum celeberr. *Franc. Redi, I. A. Borelli, Velschii, du Verney, Corn. Constantini* evictum sit, hanc consumptionem non deberi menstruo solventi corrodenti, sed potius lateribus ventriculi fortiter atterentibus, lapillis cum in finem & arenulis asperioribus redditis; dum nummos areo incurvatos struthioni exhibitos in parte solum convexa exesos & literas deletas *Clar. inprimis du Verney Academia Parisiensi* ostendit: cum tamen si menstruo corrodenti hic effectus fuisset adscribendus, nulla causa sit, quamobrem alteram partem

m, ad quam eidem non minus pa-
bat aditus, non etiam arroserit.
id. *du Hamel Histor. Regia Scient.*
Academ. Parisiens. L. I. S. IX. Cap.
L. 9. V. p. 141. Præterea non in-
elegantem succi acidi præsentiam &
existentiam in gallinarum ventricu-
s ex eo impugnat experientissimus
Peyerus, in *Anat. ventricul. gallinac.*
quod margaritæ a gallinis deglutitæ
ex observatione laudatissimi Redi
Exper. Natur. p. m. III. in illarum
interioribus integræ fere, nisi quod
trititione aliquid decessisset, repe-
riantur, quas tamen ab acidis solvi
quis quæso ignorat? Accedit, quod
et in piscibus, in quibus alias ob ca-
loris sensibilibioris defectum, quic-
quid hic perpetratur, liquori solven-
ti acido adscribunt, ille ipse inveniri
potuerit. Non prætereundum est,
quod ex *Francisci Willugbeii libris de*
Histor. Piscium, iussu & sumtibus
Regiæ Societ. Londinensis, a Iohanne
Ray suppletis & editis, refert doctiss.
Reaumurus, *Diatr. de Ferment. S. II.*
L. I. p. 71. de Medico quodam, no-
mine Tourus, qui in stomacho piscis

Nec in pi-
scium ven-
triculis li-
quorem
acidum
reperiri
licet.

Lamius,

Lamia, in tantam quandoque excre-
 scentis magnitudinem, ut 4000 li-
 bras pendere visus, (unde non sine
 causa belluam marinam, quæ Ionam
 deglutivit, huius generis piscem fuisse
 existimant,) invenit integrum ca-
 daver foeminæ, non adeo multo ante
 in mare coniectum, totum fere us-
 que ad ossa iam solutum & liqua-
 tum, nec quicquam tamen in illo
 stomacho acidi gustu deprehendere
 potuit. Plura alia argumenta, quæ
 pro stabiliendo acido ventriculi
 menstruo, præeunte *Helmontio*, am-
 bitioso errorum promocondo, au-
 ctiores gravissimi adferre solebant,
 doctissime soluta vide apud *Bob-
 nium l. c. Ortlob. Hist. Part. & Oeco-
 nom. C. H. sec. Nat. Diss. V. §. XII.
 p. 39. Geuderum de Ferment. Sect. II.
 Cap. I.*

Exspiratio-
 nes quid?

Exspirationes halituosæ nihil
 aliud sunt quam subtilior feri roscidi
 pars, five exiles, vaporosæ, agiles mo-
 leculæ, ex tenuissimis tunica vascu-
 losæ, arteriis, venis, nervis ditissimæ,
 poris & siphunculis exfilientes, mo-
 bili acie præditæ, in rorem tenuem,
 spu-

umofum, partibus mobilioribus,
ive, uti loqui amant, fpirituofis, fali-
is volatilibus* plenum congregan-
æ, & proinde a lymphâ tenuiori,

D

quæ

- * Salibus volatilibus turgere istos ha-
litus ex eo fatis apparet, quod
dum ventriculus, in vivis vel a
morte adhuc tepentibus animali-
bus, aperitur, odor gravis & acu-
tus, a fale volatili cum partibus
fulphureis commixtis oriundus,
percipiatur. Sicuti ipsam lym-
pham gastricam volatili fale refer-
tam esse inde perfpicere licet, quod
ad modum falium volatilium, cum
folutione fublimate album la-
cteamque colorem producere fo-
leat: uti pluribus hoc experimen-
tis, in pullis, cuniculis, canibus,
hircis, luciis, tincis &c. institutis,
ostendit & illustravit clar. *Virideti*
de prim. coct. P. 1. c. 2. Cum enim
ex animalium istorum a morte
adhuc calentium ventriculis liquo-
res fumpfisset, atque fingulis fepara-
tim, in fcyphis vitreis, folutionem
fublimate fupperfudiffet, *quidam*, ita
ipfius verba habent, *albuere*, *qui-*
dam lactuere & *fere omnes in fedi-*
mentum vel album vel albefcens &
candicans præcipites ivere.

quæ ad liquidum gastricum, antea dictum, concurrit, non, nisi agilitate & subtiliori partium resolutione, diversa.

His itaque, quæ in ventriculo digna consideratione occurrunt, penitus paulo peruestigatis, vera nunc subactionis ciborum causa detegenda est, utpote quæ, iis probe perspectis, in occulto amplius latere nequit. Nihil enim ad eam exploratius pernoscendam superest, quam ut vires rerum, quas modo vidimus, & leges expendamus, ac quænam ex illis possibilem, quem quærimus, effectum admittant & cui proportionatus ille sit, demonstremus. Cum enim, quod bene ac sapienter inculcat doctissimus *Wolffius*, *Consil. Reg. & Math. Prof. apud Halenses longe digniss. in Prasat. ad Aerometr. s. verioris Physicæ Specimen*, Physica sit ea Philosophiæ pars, in qua demonstrandum quicquid per vires corporum naturalium possibile existit, & per consequens *δυνάμεις* sive potentia perscrutandæ prius sint, quam amabilis veri participes fieri possimus;

Vires rerum
in Physica
potissimum
perscrutan-
dæ & cum
effectibus
conferendæ.

nus; hinc vires memoratarum molo rerum cum effectu conferemus, & quænam ex illis non tantum ipsi effectui, sed & omnibus, quæ eundem circumstant conditionibus adæquatæ sint? disquiremus.

De calore quidem, quem plurimi veterum veram huius effectus causam credebant, alimenta in ventriculo non aliter ac carnes in olla coqui opinati, primo videbimus. Equidem rationibus eorum opinio non destitui videbatur: cum ventriculus, quod supra vidimus, non solum a sanguine per vasa influo incalescat, sed & blando partium ambientium, quibus, haud secus ac vas chymicum prunis, calentibus arenis, aquis & vaporibus cingitur, calore foveatur. Accedit quod medicamenta sic dicta calida in- & externe adhibita egregia sint stomachica, & nihil sæpe magis soletur laborantem ventriculum, quam corpus calidum externe applicitum. Sicuti id quoque expertæ veritatis est, quo vividiori calore vegetantur corpora, eo promptius atque melius

alimenta subigi; quo remissior vero calor cum sanguine lentefcente vapido per corpora diffunditur, eo segnius cibos comminui: exemplo Iuvenum atque Senum.

Num calor
ad effectum
hunc produ-
cendum suf-
ficiat?
Quod nega-
tur.

At vero, licet hac leviter intuenti speciosa videri possint; quod si tamen vires blandi & temperati huius caloris, non enim alium, quam qui cum sanguine influit, hic agnoscimus, curatius perpendamus, facile apparebit, leviora esse, quam quæ nobis id, quod auctores illi sententiæ addicti inde elicere sustinent, persuadere possint. Digestioni scilicet non coctioni aut elixationi calor hic animalis sufficit. Multo est ille mitior quam qui compagem sæpe firmissimam ingestorum, crudarum carniū, aqua ferventissima, urgente fortiore ignis gradu, ad aliqualem mollitiem non ita brevi reducibilium, in animalibus carnivoris, quin & hominibus (cum dentur integra nationes, Æthiopes, Incolæ Capitis bonæ spei, Cafres, quos Hottentotas, a ridicula & inepta loquela, dicunt, Brasilienses anthropophagi

qua

quæ crudis carnibus delectantur: quo & ille insatiabili abdomine gurges, qui sub initium huius seculi Saxoniæ & Marchiam peragrabat, atque canes, feles similiaque animalia vivorum pilis & ossibus magna aviditate devorabat, est referendus,) tam brevi temporis spatio laxare, solvere, & quæ solida erant fluida, reddere possit. Quid quod ne quidem albumini & vitello ovi indurandis & ad concretionem perducendis sufficiat? quod multiplici experientia sub frequenti canum dissectione addidit *Ioh. Virideti Tr. de prim. coct. P. I. C. III. p. 13.* confer. in primis doctissimus *Borellus de Mot. Animal. P. II. C. VIII. Prop. XCVI.* ubi in cervo vivo thermometris se mensurasse gradum caloris animalis, & quidem in corde, pulmonibus, iecore, intestinis, eumque similem in his partibus fuisse, nec 40 in thermometr. grad. excessisse, & proinde non intensiorem extitisse, quam esse solet in Italia gradus caliditatis solis æstivi, testatur.

Præterea si a solo calore est con-

D 3

coctio,

coctio, quomodo aquatilia, vasti Oceani incolæ, quomodo exsanguia, in quibus nullum sentibilem calorem observamus, alimenta subigere poterunt? Adhæc ita comparatum esse calorem corporis animalis novimus, ut aliquo modo saltem incre- scens coctionem ita dictam magis lædat quam iuvet. Apparet hoc, ubi sanguis & corpus a causa febrili, a motu nimio, a potibus spirituosiss, ab æris fervore tempore æstivo in- calefcit: nempe calor excedens ma- gis quam deficiens, quod infra doce- bimus, vera debilitatis ventriculi, temporibus anni calidissimis, causa existit. Sanguinis enim tum maio- rem esse fervorem, intensiorem mo- tum, maiorem expansionem & per consequens corporis auctum non imminutum calorem, evidentissime ostendunt sitis intensa, sudor, quo corpora diffluunt, ebullitiones & eruptiones sanguinis, hæmorrhagiæ plurimæque similia.

Calor incre- scens actio- nem hanc magis lædit quam iuvat.

Calor exce- dens æstivo tempore ventric. de- biliorẽ reddit,

Calida & aromatica quomodo actionem

Ad medicamenta spirituosissima cali- da aromatica quod attinet, ea non tam virtute calefaciente id quicquid est

est emolumentum hic adferunt (quum hanc pro-
 largiori quidem dosi exhibita, non moveant?
 secus ac alia calidissima, opiata, nar-
 cotica, inebriamina, coctioni potius
 præpedimentum obiciant,) quam
 virtute incidendi & nervina crudita-
 tes incidendo & corrigendo, nec
 non fibras stimulando & liquidum
 nerveum ad influxum invitando,
 idemque partibus subtilibus mobili-
 bus excitando & compellendo.
 Etiam medicamenta frigida, acida,
 salina, egregiam, omnium consensu,
 in appetitu ciendo & concoctione
 promovenda præ aliis opem ferunt,
 quis vero tam ineptus esset, ut exin-
 de, frigus esse quod alimenta in sto-
 macho comminuat, concluderet?
 Corpus calidum externe applici-
 tum eo in casu prodesse solet, ubi
 destructo inter textum arteriosum
 & nervosum æquilibrio, huius præ-
 valente nisu spasmodice contrahi-
 tur ventriculus, (unde vomitus ple-
 rumque coniunctus est,) vasa com-
 primuntur, sanguis repellitur atque
 frigida intemperies eidem induci-
 tur. Tum enim, accedente blando

calore, sanguis leniter expansus arterias distendit, fortiori nisu nervis constrictis obluctatur, ut tandem, restituto æquilibrio, pristinum tonum & actionem recuperet ventriculus. Inde vero quis calorem potissimam chylicationis causam diceret? Exemplum Iuvenum atque Senum similiter involvit fallaciam non causæ ut causæ. Actio hæc non eam ob causam præ his in illis viget, quod in illis, sanguine volatiliore & mobiliore existente, multo intensior calor observatur, sed quod Iuvenes præ Senibus maiore, sicuti omnium partium ita quoque ventriculi firmitate & robore pollent, quamvis non negaverimus illud ipsum robur a sanguinis iusta temperie & vividiori motu maximam partem proficisci.

Denique si caloris in chylicationis negotio maximæ partes sunt, cur somni tempore, ubi stragulis contegitur corpus, segnius illud procedit, quam nobis vigilantibus? Num forte somnus est a causa fridida & ex consequenti corpus reddit frigidius? quem-

Iuvenum & Senum exemplum hic non probat quod probare debebat.

Somnus non est a causa frigida.

uemadmodum antiquitati fuit
 persuasum: vid. *Hippocrates lib. de
 at. p. m. 300.* * Non existimamus.
 Aliud nos docet sensuum fides;
 Aliud verior recentiorum physiolo-
 gia, qui sanguinem tum temporis in-
 calefcere magis **, expandi, inter
 alia ex turgidiore corporis habitu
 nec non ex eo ostenderunt, quod

D 5 omnia

* Ipse tamen *Hippocrates* alibi *VI. Epi-
 demic. Sect. IV. 12.* eum qui dormit
 intus magis incalefcere existimat.

** Sic clar. *Willisus* sanguinem plus
 accendi multoque uberius defla-
 grare in somnis quam in vigilia
 affirmat, atque ex *Sanctorii* obser-
 vationibus staticis; quatenus nem-
 pe dormientes ad ponderis longe ma-
 ioris decessum exhalant quam vi-
 gilantes, adhibitis licet exercitio &
 sudore, confirmat. *de Anima Bru-
 torum P. I. C. XVI. p. m. 136.* Quæ
 sententia, licet imaginariæ hypo-
 thesi de principio vitali igneo,
 flammula cordis spiritibusque vi-
 talibus igneis innitatur, si tamen
 cum grano salis accipiatur & se-
 cundum saniorum mentem expli-
 cetur, veritati omnino consenta-
 nea est.

omnia, quæ sanguinem calefaciendi expandendi & rarefaciendi vim habent, somnum inducunt: atque hæc etiam causa est, quamobrem temporibus anni calidissimis ad somnum facile propendamus.

Ex quibus liquido conficitur, calorem, quamvis non omnino nullæ in plurimis animalibus, ipsius huius partes esse possint, præcipuæ tamen chylicationis causæ munus sustinere nullo modo posse. Et quamvis etiam Machinam ab illustri *Boyllo* in fraudem canum, iudice clar. *Morbosio*, inventam, & a celeb. *Papino* sub *Coqui* s. *Digestoris* novi nomine descriptam, conf. celeb. *Sturmii Physic. Electiv. S. III. C. III. p. 539.* in exemplum adducere velimus, qua solius caloris adminiculo, coctione in aqua simplici instituta, durissima etiam animalium ossa ad mollitiem gelatinæ attenuari ac edulia reddi possunt; maxime tamen dispar ratio est vasis huius & ventriculi. Illud ex aere conflatum & firmissime clausum est, proinde vis aëris rarefacti omni exitu solícite præcluso, in aquam fer-

Machina
Papiniana
frustra hic
in exem-
plum alle-
gatur.

ven-

entem omnis convertitur illiusque
 alidissime compressæ partes in po-
 os subiecti solvendi indefinenter
 apellit & violentissime adigit. In
 oc vero utre membranaceo, duo-
 us orificiis vi non magna recluden-
 is prædito, nec ista vis ignis urget,
 ua liquor fervorem concipere
 ueat, nec aëri rarefacto ita exitus
 ræcludi potest, ut converso in li-
 uorem impetu eundem in conten-
 a comminuenda impellat.

Progredimur ad liquorem in
 entriculo e tot fontibus confluen-
 em, visuri, num ille aptus natus sit,
 t duriora alimenta in minimas mo-
 eculas discerpat & calore adiutus in
 hylum redigat. Emolliendi, ma-
 erandi, ciborum contritorum mo-
 eculas sibi associandi ac imbibendi
 acultate illum præditum vidimus.
 Num vero tanta eidem sit solvendi
 otentia, qua cibos, in primis crudio-
 es & duriores folis dentibus lacera-
 os conficere, & soluto firmiori con-
 textu, in liquorem dissolvere, ad-
 nstar menstruorum s. liquorum sol-
 ventium chymicorum, possit, meri-

Num liquor
 ventriculi
 cibis com-
 minuendis
 aptus sit.

to dubitamus. Ex acido corroden-
tem aut septicam eidem vim inesse,
qua id præstare queat & qua, quod
recte monuit *Pitcarnius*, frustra re-
clamante *Listero*, ipsi ventriculo
continenti, ex iisdem quippe, quibus
alimenta constant, partibus coag-
mentato, aut etiam glandulosis aci-
nis & tubulis, quemadmodum fe-
rum acre scorbuticorum aut lue ve-
nerea infectorum, salivales glandu-
las corrodere solet, vim inferret,
iam supra cum ratione negavimus.
Paucissima spicula salina cum parti-
bus volubilibus aqueis sociata blan-
doque calore agitata macerandis ci-
bis non dissolvendis apta sunt. Un-
de celeb. *Walaus* panem in calida
saliva bileve bubula aliquot horis
quidem macerari, ab iis tamen non
comminui vidit. *Epist. de Mot. Chyl.*
ad Thom. Bartholinum, Anat. Bartho-
lin. annex. p. m. 533. Atque hinc
etiam in experimento, a Perillustri
Domino a BRVNN instituto, cibi
in canis ventriculo nullam mutatio-
nem passi sunt. Nempe cani, sto-
macho protractiori inedia inanito,
fame-

melico esculenta obiecit parca
ianu, quæ avide devoravit brevi
oncocturus: abhinc pastum ob-
uncari iussit uno securis ictu.
entriculum menstruo efficaci re-
rtum una cum modico, quem an-
e sumferat, cibo exemit celeriter;
alentemque, constricto utrinque
rificio, immerfit in aquam calidam
ro digestionem, atque fovit eadem
emperie per aliquot horas. In
liffecto abhinc reperit assumpta ea,
qua ingesta fuerunt, forma, nec quic-
quam mutata. vid. *Glandul. Duo-*
len. seu Pancreas secundar. p. 82.

Equidem experimentum nobis Experimentum Boylei.
proponit Illustris Boyle de *Vtil. Phil.*
Experim. P. II. Exerc. I. §. 32. nec
non Histor. Fluidit. & firmit. Part. I.
S. VI. p. m. 244 ex quo, Naturam in
ventriculo cibos forti quodam apto-
que liquore, ad exemplum aliorum
ex hypothese præsumpta similia,
in chylum & sanguinem redigere,
suspicio non sine magna verifimili-
tudine subnasci posset. Scilicet
ope menstrui ex vitriolo parati car-
nem pulli, inter digitos, pro com-
pens

pensando masticationis defectu
 probe contritam unius horæ spatium
 in massam coloris & consistentiæ ge-
 lati, ceu vocat, cydoniati, redactam
 imo mane sequentis diei in liquorem
 coloris sanguinei aut purpurei con-
 versam observavit. Idem experi-
 mentum tentavit cum frusto carnis
 vervecinæ, pane, particula vitulina
 edulibusque aliis, & operationem
 liquoris ubivis uniformem, maioris
 tamen in carnes efficaciam, expertus
 est. Geminum huic est, quod non
 minus clarissimus Anglus, *Clopton*
Haverus, in medium profert. Hic
 cum ciborum in ventriculo sub-
 actionem salivæ tribueret, eamque
 pro liquore haberet ex binis aliis
 compositum, acido altero, altero
 oleoso, oleo terebinthinæ non pror-
 sus absimili, sequens instituit expe-
 rimentum. Assumfit frustum car-
 nis crudæ, idque dissecuit in minuta
 magis, sed iis tamen maiora, in quæ
 masticatione reducitur, panisque
 micis admixtis oleum terebinthinæ
 & oleum vitrioli affudit; quam
 massam, cum per quatuor horas in
 balneo

alneo maris digeffiffet, in pul-
 dactam deprehendit: prout e
collect. quor. Nat. Phenom. una cum
fcurfi. coram Societ. Reg. ad promo-
end. Scient. Phys. & Math. Londin.
os. in lucem emiff. referunt Act.
rud. Lips. collectores A. 1705. Mens.
dec. p. 546. Quo referas & illud
Tackeni.
 mne alimentum, quatuor vel quin-
 ue horis, in lacteum chylum ex aci-
 o falfum subegiffe dicitur. *Hippocr.*
hymic. Cap. XIII. p. 88. At vero
 cet hæc, quæ doctiffimum *Boylium*
 que *Haverum* magis illustrationis
 uam probationis aut veræ demon-
 rationis ergo attuliffe credibile est,
 a fe habeant, nondum tamen evi-
 tum est, eodem modo fimilique
 olvente liquore ſ. menſtruo cibos
 i ventriculo ſubigi. Similitudo
 nim eiſmodi menſtruorum arte
 aratorum cum liquore gaſtrico
 on erat ſupponenda, ſed liquido &
 videnter demonſtranda. Nec li-
 et a ſimilitudine effectus, qui ta-
 nen & hic in multis eſt diſſimilis, ad
 lentitatem cauſæ concludere.

Similitudo
 menſtr. na-
 tural. & ar-
 tific. non
 ſupponenda
 ſed proban-
 da.

In-

Alii fermentationem in subsidium vocant.

Interea sunt qui cum probe haberent atque, liquorem hunc ventriculi nuda solutione alimenta in liquorem non posse redigere, perspiccerent, fermentationem in subsidium vocarunt, eaque intercedente lympham gastricam, tanquam ventriculi fermentum, cibos optime comminuere contenderunt. His vero regerimus cum Inclyta Illustris *Academ. Lipsiens. Facult. Medica in Liter. Respons. ad Cel. Vieussens Epistol. de Sanguin. Human. Fermentatione* *Sed frustra. Hinc inde in machina animali ex analogia quacunque chymica a plerisque magis supposita, quam solide comprobata, eque ac ipsam sanguinis fermentationem proprie dictam apud nos atate presente deferbuisse.* Ex instituto id ipsum præ aliis ostendit, ac omnia, quæ ex adverso obmoliuntur, solide discussit vir diversis quondam elegantissimi ingenii monumentis clarissimus, longiorique vita dignissimus, *Melch. Frid. Geuderus, Poliater Stutgard. Diatr. de Fermentis*, ubi peculiari capite, primo scilicet *Seçt. II.* opinionem de ventriculi fermento doctis-

octissime confutavit. Sane fermentum dici nequit liquor ventriculi aqueus, utpote qui soboles est ri sanguinis & non, aliorum fermentorum adinstar, in minima massa alimentorum adiicitur, sed insigni quantitate e multis scaturitionibus ad ventriculum corrivat, & præter potulenta, copiose hausta, alimentis permiscetur. Præterea non omnia alimenta sunt fermentescentia, tantumque abest, ut ex fermentescentibus chylus semper laudabilis proveniat, ut potius pleamque cruditates & vitiosi, accedentes, humores & flatus ex iis generentur, inflationum, torminum, anxietatum aliorumque symptomatum, quod Medici norunt, auctores. Et cur dulcia, ad excitandam fermentationem pronissima, ventriculo sunt inimicissima, eiusque actionem insigniter lædunt? Nemine fermentatione chylus potius corrumpitur, acescit, vapidus fit, quam reparatur. Finis fermentationis est spiritus inflammabilis, quem nemo hactenus vel ex chylo,

Fermentescentia non supplantant chylum laudabilem.

E

vel

vel ex sanguine, vel ex carne aut etiam ossibus elicere potuit.

Quod, cum ipsi huius opinionis Patroni perpenderent, non equidem communem & tralatitiam fermentationem hic locum habere dixerunt, sed sui generis, quam mentis humanæ imbecillitas hætenus declarare non potuerit, & quam eam ob causam nos etiam, cum clariora suppetant, admittere non possumus. Fermentatione mutatur res in rem: quod in chylicatione secus se habet, quicquid etiam *Merodanus Toparcha* præiudiciis occupatissimus opponat. Nihil enim hæc est aliud quam alimentorum in sua minima resolutio, quo utilia ab inutilibus, partes nutritiæ a recrementis secer- ni, a lymphæ gastricæ imbibiri & ulterius variorum organorum apparatu, ad necessarios usus, præparari queant. Idque ex eo clarissimum est, quod ipsa alimentorum minima frustilla, tum in chylo & sanguine, tum in excrementis detegi possunt. Ita sanguis, lac, urina odorem ingestorum, asparagorum, fœniculi & simi-
lium

Chylifica-
tio non est
transmuta-
tio rei in
rem.

um refert. Lac vaccarum & cararum partibus herbarum, quibus ro pastu uti solent illa animalia, que inde derivatis virtutibus medicis refertissimum est. Carnes animalium pro diversitate consuetiimenti variant & naturam ingestorum imitantur. Turdi iuniperum resipiunt & olent, eiusque virtute etiam sunt imbuti. Animalia, quibus pisces in quotidianum alimentum cedunt, piscium odorem spirant carnesque eorum piscium carnibus simillimæ deprehenduntur. Sic etiam excrementa alvina, microscopiis a celeb. *Leeuwenhæckio* subiecta, nihil aliud exhibuerunt, quam minutissima assumptorum filamenta, mole fere globulis sanguineis similia, vid. *l'Auteur du Mercure Sçavant Ann. 1684. Janv. p. 51.*

Tacemus, plurimorum phænomenorum supra enarratorum rationem intelligibilem ex hac, de lymphæ gastrica sive rodente acida, septica, sive fermentescente, opinione reddi haud posse: videlicet:

E 2

Quare

Ratio plur.
phænomen. ex
dicta opi-
nione dari
nequit.

Quare atonia ventriculi præcipue lædatur hæc actio?

Cur nervina & quæ tonum roborant præ aliis optima sint stomachica?

Cur somni tempore segnius procedat hoc negotium?

Cur hyeme magis quam æstate vigeat digestio? cum ex dicta hypothefi contrarium potius evenire deberet. Aestate enim absumto per nimiam transpirationem copioso diluente vehiculo, propius coeuntibus partibus salinis, & feri & ex eo enati liquoris aut fermenti gastrici vis & aciditas augeri, proinde actio hæc non tam imminui quam promoveri debebat. Contra hyeme, ubi, ob imminutam transpirationem, collectis partibus aqueis, humores magis sunt diluti, acidum ventriculi debebat esse debilius & inde actio hæc aliquomodo impediri. Item

Cur in senibus retardetur hoc negotium? in quibus tamen, stante hac sententia, inprimis promoveri debebat, cum universa in illis humo-
rum

um massa coacescente, lymphæ
uoque gastrica acidior, falsior,
rior & ad corrosionem aptior red-
atur.

Cur, si diutius abstineamus, per-
it appetitus. * & infringatur vis
entriculi? ita ut modica ciborum

E 3 por-

* Huc pertinet observatio clariss.
*Diemerbræck, Anatom. Corpor. Hu-
man. Lib. 1. p. m. 33.* ubi refert, se
ipsum aliquando & quadraginta
peregrinantes ex Gallia reduces,
in mari, vento plane deficiente,
diutius hæsisse, atque, omnibus
eduliis cum aqua dulci & quocun-
que potu omnino consumtis, ad
tertium usque diem, sibi & aliis
ieiunandum fuisse, ita, ut ne mi-
cam quidem panis, nec guttam
potus habuerint; sed cum per
sesquidiem vel paulo ulterius ie-
iunassent, nullum fuisse, qui famem
senferit amplius, ita, ut tertius dies
non fuerit molestus nisi sola cor-
poris debilitate, neque arteriosum
sanguinem aut succos acres & cali-
dos per arterias in ventriculos seu
eorum tunicas continue impulsos,
in iisdem inanitis ullam corrosio-
nem excitasse.

portio huic oneri fit, atque molestiam satis sensibilem pariat, cum tamen fermentum eo in casu maiorem concipere debuisset acrimoniam.

Cur alcalia, quæ acidum tamen infringunt, ventriculo insigniter profint?

Quamobrem, licet lubentissime largiamur, lympham gastricam ciborum, ab aliis causis subactorum, moleculas partim imbibere, partim a se invicem segregare & in continuo motu intestino indeque pendente fluiditatis statu servare: eandemque fluidam magis & partibus volatilibus, agilibus, sic dictis spirituosissimis, pleniorē huic negotio aptam magis esse. Quamvis etiam in eo faciles simus, ut aliqualem fermentationem, sumto in sensu latiori & magis generali fermentationis vocabulo, pro motu intestino corporis cuiusvis, inprimis liquidi, ex partibus heterogeneis constantis, a corpusculorum subtilium, maxime mobilium, nisu expansivo dependente admittamus; id tamen ad dissolvenda

Fermentationem in sensu latiori admittimus.

enda & comminuenda alimenta
magis compacta ac solidiora suffice-
re, nobis persuadere non possumus;
quin potius aliam causam cibos
rarius concerpentem atque atte-
uantem præcedere debere, ex di-
tis rationibus clarum esse arbitra-
mur, præsertim postquam ex obser-
vationibus virorum supra laudato-
rum constat, consumptionem corpo-
rum durissimorum, ferri, argenti,
vesicularum vitrearum, lapillorum,
in ventriculis Struthionis, Casuarii,
Gallinarum aliarumque volucrum,
ab alia longe causa quam ab acido
fermentante succo proficisci.

Quibus omnibus probe pensita-
is, facile apparet, quid sentiendum
eius opinionione clariss. *Listeri*, Angli, *Listeri opi-*
viri doctissimi, qui in opusculo ante *nio de pu-*
seculum in lucem emisso, quod *de* *tre dine con-*
Humoribus inscribitur, omnia studia *coquente.*
omnemque operam in eo fixit, ut
Plistonici, *Praxagoræ discipuli*, nec
non *Empedoclis*, de putredine con-
coquente, sententiam, quam *Petrus*
Castellus, *Medicus* olim *Romanus* &
postea *Messinæ* in *Sicilia* *Profess.* *Pri-*

mar. Hippocratis & Paracelsi auctoritate stabilire annisus fuit, revocaret, illustraret, confirmaret. Res scilicet tota non tam ad putredinem proprie dictam, sed ad corrosionem redit: unde etiam eandem exemplo corrosionis partium externarum ab euphorbio, cantharidibus aliisque similibus septicis explicare contendit. Instrumenta corrosionis ipsi sunt aer atmosphæricus (quem sulphuratum & vaporosum, sive igne & aqua refertum & adeo putrefacientem ac corrodentem fingit, ut mirum, quod non omnia, quæ ambit ac permeat, corpora brevi putrefaciat, corrodat & penitus destruat) nec non spiritus vaporosus septicus, e glandulis non modo ventriculi, sed & intestinorum ac viscerum maiorum, maxime hepatis, emissus.

Quum vero hæc de corrosione sententia ex dictis nulla difficultate possit refelli, illa vero, de aliquali putredine, iam dudum a viris perspicacissimis examinata & reprobata fuerit, igniculi etiam aeris sulphurati &

is eiusdem septica, sicuti & ea, quæ
 e ventriculi clausura & compres-
 sione aëris fufe commemorat, ex in-
 venio potius clariss. Auctoris quam
 naturæ penetralibus prodierint:
 nullam etiam in liquore ventriculi
 queo, paucis salinis & pluribus
 oleosis moleculis permixto, corro-
 lentem vim, multo minus tantam,
 qua cibi brevissimo temporis inter-
 vallo possint comminui & eliquari,
 letegere liceat, hinc merito eandem
 viro doctissimo relinquimus. Quis
 nim re curatius examinata non
 animadvertit, nihil aliud afferre ce-
 leberr. virum quam calidum vete-
 rum innatum, spiritum & ignem vi-
 talem, non entia dudum in Vto-
 biam, unde venerant, relegata.

Auxilia sive remedia digestionem
 adjuvantia, acrida & ex parte caustica,
 quæ magno numero conquirunt, opi-
 nioni auxilio esse nequeunt, garum
 videlicet, vel muria, caseus, fermentum
 panis. acetum, martialia, vitrio-
 lata, lapis calcarius, testacea, salia fon-
 tium calcaria, spir. C. C. sal. ammon.
 infecta sale caustico abundantia,

aselli, kermes, cochinilla, formicæ, cantharides, sericum, salia per incinerationem parata, sulphur, auripigmentum quodvis crematum fufumque, lapis armen. lazuli & similia. Hæc enim, quemadmodum non omnia sunt vere corrodentia, ita si quid adiuventi adferunt & quicquid adferunt, non vi septica & rodente (ceu calx viva carnes brevi consumit) utpote qua potius nocent quam profunt, (quamobrem & intra modum calcem vivam exhibendam ipse *Listerus* monet, auripigmentum vero cautissime, imo plane non, prudentes Medici certissimis experimentis edocti præcipiunt) sed acri & irritante stimulo liquidum nervorum invitando & vim musculorum augendo, adferunt.

Auripigmentum s.
arsenicum
febrifugum.

Eadem irritante, constringente ac roborante vi & stimulo ipsum auripigmentum, sive, quod huic affine, arsenicum, ex more quorundam Gallorum, modo in forma solutionis vel Tincturæ, modo pulveris, febricitantibus exhibitum, febrem qui-

uidem certo profligat, ita tamen,
t si in largiori dosi detur, nec reme-
iis obviam eatur, ventriculum
que ac alias nobiliores partes de-
ruat, ut funestissima symptomata
& ipsa mors sapissime sequantur.
Tantum abest, ut arsenicum qua de-
truens & corrodens verum sit sto-
machicum.

Equidem illud extra dubium est,
arnes & membranas his acribus, in-
primis salinis, in aqua solutis, adiu-
vante calore, in liquamen tabescere,
seu, ut *Plinius* auctor est *Libr.*

XXXI. C. VII. pretiosum illud liquo-

is exquisiti genus, quod garon vo- Garum ve-
terum.
cavere, ex intestinis piscium cæteris-

que, quæ abiicienda essent, sale ma-
ceratis, ut sit illa putrescentium fa-
niēs, longius provecta linguæ libido
mirumque gulæ ingenium parare

olim docuit. Verum muria sic fit Acria cor-
rodentia
ichorem l.
muriā
producunt,
non chy-
lum.
& ichor, non chylus aut succus par-
tibus alendis & reparandis accom-
modatus. Hic enim non acris, sed

pinguis & dulcis, ut habet *Galenus*,
& mitissimus esse debebat. Alias
enim, si causticæ particulæ hoc
modo

modo in mixtionem admitterentur, nexus ille concentusque partium & tota adeo corporis machina multo diuturnoque morfu solveretur atque deficeret, tantum abest, ut corpus augmentum inde susciperet. Nec quicquam causæ videmus, cur, quæ tanta vi, brevi adeo tempore, cibos conficiunt, caustica, ipsius ventriculi latera, quæcunque demum sit illius peculiaris dispositio (cum carneum tamen & membraneum esse negari nequeat) non arrodant atque dissolvant, quod alia tamen caustica & corrodentia, & quædam etiam ex modo memoratis, efficere, quis est, qui inficias iverit? Argumentum a stercoreatione petitum falsa nititur hypothesi. Stercora enim, pisces putridi, pulveres testacei, lapis calcarius, calx viva, incrementa plantarum promovent, non qua putrida & corrodentia, septica, sed partim qua pingua, partim qua nitrosa aut in nitrum sub aere libero convertibilia.

Stercoratio
plantarum
frustra hic
allegatur.

Tandem, quod ad expirationes, sic dictas spirituosas, salino-volatiles, quæ,

æ, perspirationis interioris benefi-
 o, in ventriculo colliguntur, atti-
 et: id quidem omni dubio caret,
 asdem continuo hic exsistentes &
 uodam modo conclusas ac com-
 reffas, intestina & perpetua par-
 um agitatione, ingestorum poris
 npelli, eademque intimius pene-
 rare, atque iterata sæpius allisione,
 oncussione, insinuatione & ingres-
 i, partes succosas gelatinosas magis
 liquare, solvere & abripere, ipso-
 umque corporum firmitus coha-
 entium nexum ita infringere & la-
 are, ut ad contritionem aptiora
 ant. Eo fere modo, quo in calci-
 atione chymicorum philosophica,
 ti vocant, & quidem vaporosa,
 quei vapores durissimum cervi
 ornu, animaliumque dentes, inter
 omnia ossa solidissima firmissimaque
 ompage gaudentes, porosiores ma-
 isque friabiles reddere solent. At
 vero illis confici penitus & eliquari
 cibos, duriores cumprimis, posse, vix
 quisquam demonstraverit. Vnde
 illud satis evidens est, illas æque ac
 ympham gastricam inter causas
 præ-

præparantes & adiuvantes hic omnino locum mereri, sed ad comminutionem, qualem hic deprehendimus, non sufficere.

Cum igitur neque calor, neque lymphæ, nec expirationes in ventriculo alimentis comminuendis, conficiendis & in chylum redigendis pares sint, nihil in eo superest quam constructio & motus, quæ nunc quoque expendere iuvabit. Tribus eundem membranæ, iisque firmiter contextis, constare, diversorum liquidorum influxu animari motuque validissimo (quo, si credimus laudato *Pitcarnio*, vires lapidis molaris exsuperat) ingeminatis vibrationibus agitari observavimus. Adhæc membranam internam ex nervis & tendinibus firmiter & arcte contextam in plicas & rugas inæqualis atque villosæ superficiei contrahi notavimus, quæ & maiorem reddunt internam ventriculi ambitum (ut ciborum massa magis explicari, & pro admittenda in pluribus punctis ac partibus, quæ macerari debebat, lymphæ gastricæ, extensionem

Motu ventriculi cibi æquatur.

in superficiem acquirere possit) & validissime tensæ instar totidem quasi limarum sunt manu artificis gitatarum, quibus, quicquid interceptum est, firmo amplexu comprehenditur, atteritur ac continuis itibus reditibusque mutuisque ipsorum ciborum, horumque partium, attritionibus in minutissimas moleculas tandem fatiscit.

Ex his in proclivi est perspicere, ualem cibi ore mansi, saliva delibuti in ventriculum demissi, mutationem ibidem, in angustiis rugarum, ibire possint ac debeant. Nempe orti ipsius amplexu apprehensi comprimuntur, quicquid succosi continent, exprimitur, fricantur, conquassantur, & affluente liquore salivæ simillimo permulcentur, eliquantur urgenteq; iugi & fortissima pressione extenduntur, lacerantur, discerpuntur, discerpti calido liquori permiscentur, blando & continuo calore exagitantur, atq; ita expansis elaterebus aëreis, quæ cum & in alimentis ventriculum ingrediuntur, (& quarum proin operam, si cætera sint

Elateres
aërei calore
expansi iu-
vant com-
minutio-
nem.

paria,

paria, hic omnino magni esse, lubentissime largimur sagacissimo *Varignio*, apud *Hamelium Histor. Acad. Reg. Scientiar. L. IV. Cap. V.*) excitatoque intestino dissidio, partes minutim iam concerptæ assiduis succussibus mutuisque particularum occurfionibus ulterius atteruntur, divelluntur, colliquefcunt & in pulvem ac massam chylosam abeunt, quæ, ipsa modo dicta ventriculi constrictione, e fundo ad orificium dextrum sive pylorum, qui, distento ventriculo, alteri orificio altitudine parimo superior interdum observatur, sensim evehitur, & per angustum fibrosumque circulum, quem sphincterem appellant, in canalem intestinorum, ulterius ibidem perficienda, propellitur.

Vera chyli-
ficationis
causa.

En vobis rationem mechanicam intelligibilem, non ex figmentis aut non entibus cerebrinis, sed ipsa natura, mechanica utris illius membranaei conformatione & motu, cui lymphæ & expirationes gastricæ blandusque calor inserviunt, petitam, nec alio simili convenientius decla-

ran-

andam, quam artificiali emulsionis Chylus
 pharmaceuticæ vel culinæ præpa- conficitur
 atione; quæ nec calore, (quamvis is ad modum
 operationem adiuvari possit) nec emulsionis
 aptico rodente liquore aut fermen- artific.
 atione, sed sola seminum aut nu-
 leorum mechanica conquassatione
 et cum liquore aqueo, ope assiduæ
 agitationis, permixtione conficitur:
 quemadmodum non minus elegan-
 ter hanc actionem illustrat experi- Experi-
 mentum ex mente Clarissimi quon- mentum
 lam Viri, *Christ. Ioh. Langii, Fac. Langia-*
Med. Lips. Assessor. instituendum, num.
 quando panem, carnem, olera alia-
 que exacte comminuta alimenta
 intra vesicam bubulam immissa cum
 . q. aquæ calefactæ simplicis hume-
 ctare, manibusque aliquamdiu vesi-
 cam arcte, ad orificium vinculo con-
 trictum, comprimere iubet, ita enim
 in pulvem chylo nostro omnino si-
 nilem brevi cuncta redigi videbi-
 mus. vid. *Physiolog. in Oper. p. 84.* Un-
 de ratio in aperto est, cur, in experi-
 mentis celeberr. *Walai & Peril-*
ultris Domini a BR VNN, supra al-
 legatis, cibi, efficaci quamvis men-
 F struo

struo circumfusi, non fuerint comminuti, scilicet motus & iugis compressio deficiebat, hinc rite comminui, & in pulvem fatiscere non poterant.

Causa hæc
est adæqua-
ta.

Verum ut plenius de toto hoc negotio constet, atque veritas expositæ rationis dilucidius perspici possit, videamus quam prono consequentia nexu omnia superius recensita phenomena ex dicta ratione & causa ultro profluant, quo, dum etiam universalem & adæquatam eamprehendimus, verissimam esse convincamur.

Obiectio
diluatur.

Prius tamen obiectio diluenda erit, quæ adhuc remorari quem posset. Scilicet obmoliuntur *Listerius* & alii: si tanta esset vis attritionis laterum ventriculi, qui fiat quod non illa ipsa, eiusdem imo tenerioris sæpe, quam ingesta, textura, mutuo attritu fatiscant aut se ipsa deterant. Prævidit hoc telum *Pitcarnius* illudque promte repulit; Videlicet raro ventriculi parietes ad mutuos contactus pervenire contendit, & contactus qui fiunt inter cibos atterendos & ventriculi interiorum tunicam ex-
erceri

ceri semper ab iisdem ciborum
 artibus, sed ab aliis atque aliis tunicae
 entriculi. Fusius hoc illustrat &
 onfirmat Auctor *Epistol. ad Pit-*
ernium, Opuscul. subiect. Ad hæc
 cogitaverimus ventriculi firmam
 e in statu vitali valide tensam esse
 ompagem, ex fibris validis firmis-
 ue fibrarum fasciculis contextam:
 Deinde, alimentorum etiam durio-
 rum iam dentibus contritorum at-
 ue liquoribus emollitorum & ma-
 eratorum partes laxius, compage-
 m quodam modo soluta aut infra-
 ta, cohære: facile apparebit, ven-
 riculi comminuentis firmitatem
 operare firmitatem comminuendo-
 rum, nec molles, laxas, fractas, aliasq;
 aliis non satis cohærentes, facile ce-
 dentes partes, a lateribus ventriculi
 iusque papillis durioribus, reactione
 ua non multum posse deterere; &
 i vel maxime aliquid abradant, illud
 amen iugi partium nutriciarum ap-
 positione sarciri. Præterea, si duri-
 ora alimenta aut alia quædam cor-
 pora fuerint assumpta, non tam ipsa
 ventriculi latera attritionem semper

perficiunt, sed plerumque ipsa duriora corpora a lateribus ventriculi asperiori superficie præditis apprehensa & quasi manu agitata se invicem atterunt atque diffringunt. Eoque magis in aperto ratio est, quomodo ventriculus, cum primis in volatilibus supra allegatis, carnosus magis atque validioribus musculis instructus duriorique intus tunica obductus & præterea lapillis atque arenulis exasperatus, vitra & metalla possit atterere & lævigare. Interea illud quoque experientia cognitissimum habemus: corpora admodum dura ac rigida, in primis si acuminibus aspera sint, plerumque in ventriculi tunicas sat valide agere, eoque ipso ventriculo multum sæpe nocere: ita ut nec firmissimus Struthionum ventriculus semper impune ferat avidam ferri ingurgitationem, prout, historia ex *Th. Jordano* allata, testatur *Frider. Hoffmannus*, in *Clave Schræderian.* p. 696. Quin & Vitrivoris temeritas in devorando vitro non raro pessime cessit, ita ut non solum gravibus inde mul-

ctati

latis symptomatibus, sed & morte sæpe functi sint: prout exemplis non paucis, ex *Cesalpino, Zacchia, Hildano, Cardano, Bartholino, Henrico ab Heer*, locet atque probat *Illustr. Francus Franckenau, Satyr. Med. Continuat. V. de vitro & ὑαλοφάγους*. Quod si vero duriora eiusmodi corpora ita, quoad figuram, comparata ac disposita fuerint, ut a lateribus ventriculi valvulosis sine noxa prehendi, volvi ac revolvi possint, non videmus quid ratione eiusdem interiori tunice, firmiter compactæ, insignem ut notabilem saltem labem afferre possint: præsertim cum hic potissimum locum habeat, quod paulo ante, ex *Pitcarnio* adduximus, contactus, qui fiunt inter ingesta & ventriculi interiorem tunicam, exerceri præter ab iisdem ingestorum parvis, sed ab aliis atque aliis tunice ventriculi. Si porro quis miretur, quod vermes in ventriculo, sub valida illa compressione vitam agant, e mirari desinet, si cogitaverit, illud contingere in statu præternaturali, ubi ventriculi vigor quodam

modo imminutus est; eam ipsam enim ob rationem colligitur & generatur in illo saburra viscida, nidus & retinaculum vermium; nec adeo difficile est comprehendere, quomodo vermes limo viscidiori involuti sua lubricitate se subducant compressionibus laterum ventriculi. Qamprimum vero ventriculus pristinum robur acquirit, serum ac limum viscidum pariter ac vermes comminuit & expellit.

Sed veniamus ad phænomena: ubi primo miramur providentissimi Creatoris sapientiam, cuius compago mira corporis nostri miraculum est solertiæ, canente *Psalte Regio Pl.* CXXXIX. v. 14. qui

Massæ recentis rudia adhuc primordia,

Rudisque massa semina,

Ceu scripta haberet, corporisque lineas,

Motum statumque noverat,

Et membra nondum quum forent.
ibid, v. 16.

Ratio
Phæn. I.

Sapientissimus enim iste Conditor utrem finxit non cartilagineum vel
officun

stomachum instar lebetis & ollæ, in qua
 alimenta elixari, corrodi, fer-
 mentari & a succedentibus usque
 ad ovis, perinde ac sanguinis visce-
 rumque infracta, aut carnes concer-
 ta, in farciminum confectione, pro-
 rudipotuissent, sed membranaceum
 unicis fibrosis motricibus instru-
 tum & quoad interiorem superfi-
 ciem affabre formatum, corrugatum
 & villis & cuspidibus asperum, cibis
 continendis & terendis aptatum, va-
 riis nervis & glandulis conspicuum,
 idque, quod res ipsa docet, eum præ-
 cipue in finem, ut organum esset
 mobile, quod cibos conterere atque
 affluentibus ad id negotium destina-
 tis humoribus, blando adiuuvante ca-
 lore, emollitos valida compressione
 attenuare & ex solidis liquidos, ex
 coherærentibus diffluos reddere pos-
 sit. Hæc ipsa enim aptissima con-
 textio atque structura argumenti sa-
 tis est, ventriculum non ad solam
 ciborum expulsionem tot fibris mo-
 tricibus esse donatum: inprimis si
 fabricam ventriculi in aliis animan-
 tibus, pro victu cuiusvis consueto va-

Fibræ mo-
 trices non
 concessæ
 sunt ventr.
 ad solam
 expulsio-
 nem.

riam. eique comminuendo singulariter accommodatam, conspirante in id unum totius organisationis ratione, contemplemur.

Admirationem sane summique Conditoris reverentiam excitant quæ in volatilibus circa hoc negotium observamus. Ea enim singularis structuræ ventriculum obtinuerunt &, quoniam dentibus sunt destituta, lapillos (quorum ultra tres libras intercurrentibus frustillis ferri & æris in Struthionis ventriculo invenit curiosissimus *Franc. Red. Experim. Nat. p. m. 95.*) & quidem, quod vult experientissimus *Guil. Harveus de Generat. Animal. Exerc. VII.* asperiores lingua prius tentatos atque selectos, iisque similia duriora corpora deglutunt, quibus, tanquam cuneis, motu ventriculi validissimo agitatatis, (siquidem strepitus ab illorum collisione in falconibus, aquilis aliisque maioribus ex præda viventibus, aure propius admota, dum ventriculus ieiunus est, teste laudatissimo *Harveo l. c.* percipi potest) cibos, quos integros ingurgitare coguntur confringunt.

Admiranda
in ventri-
culis volati-
lium.

ant. Et in avibus quidem gravioris luculenter apparet, Naturam artem molitoriam imitari, dum quod ingluvies mollit & macerat, ventriculus, duobus crassis ac robustis musculorum paribus, duos mores lapides referentibus ac duplici nitus crusta dura ac veluti cornea alcisque transversis aspera obductis, constructus, fortiter commolit. Quoniam etiam non omnia volatilia alimentis durioribus, sed plurima mollioribus quoque vescuntur, hinc illa aliis organa pro varia alimentorum conditione varia & ratione structuræ iisdem sufficienter comminutendis apprime convenientia concessa sunt: quia etiam non quævis sunt granivora nec quævis etiam ingluvie opus habuere, quin carnivoris, insectivoris, herbivoris, terrestribus & aquaticis ventriculus mollior magisque instar humani membranaceus, minus rigidus, carnosus & callosus contigit, prout pluribus, ex observationibus virorum experientissimorum. *Borrichii, Peyeri, Harderi* ostendere sategit *Emanuel Kœnig, Regn.*

Animal. S. I. Art. IV. p. 13. Habet & quadrifidus ruminantium ventriculus quod curiosus operum Dei admirator consideret & pie meditetur, vid. præter Severini & Blasii *Zootom.* doctissimi Peyerii *Merycolog.* & πολυμαθεστάτη Velschii de *Ægagropilis*, *Dissert. prior. p. 10.* Curiosissimum vero præ aliis exemplum hic præbet piscis marinus, *Mugilcephalus* dictus, cui singularis mirandique opificii ventriculus est concessus totus gallinaei adinstar musculosus, crassus item ac tam affabre verticillatus, ut motu ac robore suo conchyliis minima cochleasque marinas, quæ in escam ipsi cedunt, atterere & comminuere possit, quod præter *Rondeletium* observavit *Peyerus de Glandul. Intest. Exerc. II. Bibliothec. Anat. Tom. 1. p. 141. Merycolog. L. I. C. III. p. 18.* confer. *Ephem. Nat. Cur. Dec. II. Ann. V. Obs. Cl.* quemadmodum & *Rana piscatriceis* voracissimæ ventriculus nodis cartilagineis, quibus ingesta confringit atque subigit, instructus curiosorum oculos non sine causa in se convertit: vid. *Entii Mantiss. Anat.*
apud

Piscis Mugil. cephal. ventriculus.

Rana piscatriceis.

ud Charletonum Onomastic. Zoic. p.
5. Ephem. Nat. Cur. Dec. III. Ann.
Observ. CXXXIX. p. 205.

Neque etiam non intelligitur, ^{Ratio}
uamobrem in Epigastrica regione ^{Phæn. II,}
inter amplexum supra memorata-
um partium repositus sit ventricu-
us? Scilicet ut non tantum liberius
possit extendi, sed & reciproco dia-
phragmatis & musculorum abdomi-
nis, dum spiritum assidue ducimus &
eddimus, motu, quin & aortæ, ar-
teriarum celiacarum, nec non inter-
nis hepatis pulsibus, nunc hic, nunc
illic premi, ad tritum & conquassa-
tionem modo expositam rite pro-
movendam. Præterea etiam ut
viscera ibi locata cum blande fove-
rent, pro influentium motu promo-
vendo ac debita inter textum va-
sculosum & nervosum proportionem
servanda, ut fibris membranarum
sua constet tensio & motus. Un-
de omentum inprimis haud fru-
stra ventriculo subtensum esse appa-
ret: partim enim calore eidem ad-
iumento est: hinc defectum ipsius
ægre tulit gladiator apud Galenum;
illius-

Omentum
cui usui hic
sit?

illiusque vicem supplevit lana: par-
tim infimas illius fibras (cum supe-
rioribus propria pinguedo prospici-
at) pinguedine, ad flexilitatem ser-
vandam motumque facilitandum
atque intercipiendum earundem
cum peritonæo coalitum motui ali-
as obstiturum, inungat, quod fusius
exposuimus atque curiosissima ex-
perientissimi *Corvperi*, Anatomici
Angli, observatione confirmavimus
in *Dissert. de Vfib. & Nocum. Pingued.
in Corp. Hum.* Adhæc folum illum
blandum haud parum ad lympham
gastricam actuandam cibisque ma-
cerandis aptiorem reddendam, nec
non ad ipsam ciborum diffractio-
nem, explicando elasticas aëris mo-
leculas, contribuere iam supra vi-
dimus.

Ratio
Phæn. IV.

Potissimum vero quod hic oc-
currit phænomenon est, quando
alimenta homini reficiendo idonea
ita confringi in ventriculo videmus,
ut moleculæ nutritiæ a liquore ga-
strico commode imbibi, a recremen-
tis segregari atque ulterius perfici
possint. Videlicet totum hoc ne-
gotium

otium in eo versatur, ut partes ali-
 mentorum constitutivæ in speciem
 ariorum corporum coniunctæ, so-
 ita intimiore connexione, dividan-
 ur & in statum fluiditatis recedere
 ogantur. Cui operationi solum
 entriculi motum, adjuvante liquo-
 e aqueo proportionate viscido, fa-
 no, expirationibus interioribus,
 ec non blando calore, sufficere, ne-
 o amplius post ea, quæ fufius iam
 ant expofita, nisi nos omnia fallunt,
 ubitabit. Colorem autem album ^{Ratio}
 el potius cinereum referunt ali- ^{Phæn. V.}
 nenta ita conquaffata, ex eo, quod
 artes illorum oleosæ, gelatinosæ,
 queo pellucido liquori permixtæ
 ab eo undiquaque æqualiter
 reffæ, non fecus ac corpora me-
 allica in fluorem redacta & per
 ërem vel aquam sparsa, in glo-
 ulos innumeros politos coeunt, ^{Color la-}
 otidemque globosa specula re- ^{ctus unde}
 erunt, quæ radios lucis confertim
 & iusto ordine reflectunt atque ner-
 um opticum in tunicam, quam reti-
 nam vocant, expansum ita perstrin-
 gunt, ut propagato ad cerebrum
 motu

motu & excitata occasione fibrillarum commotarum certa impressione lactei candoris sensus in anima oriatur. Cum vero simul partes inæquales adhuc & recrementa interfluant candidamque alias massam opacent, hinc subalbicans saltem & cinereus conspicitur color.

Motum illum, quo cibos subigiam constat, ab influente liquido nervoso totam ventriculi machinam una cum sanguine animante & nervos in primis tendente oriri, certum est, adeoque, quo vegetior est ille influxus, eo vividior erit motus eoque promptius peragetur operatio. Hinc quando corpus optime valet, vegetum ac validum est, quando succus nervosus promte in motus instrumenta, atque etiam illa, quorum hic non exiguae partes sunt, influit, eadem exagitat, non potest non hæc quoque vigere actio: quemadmodum deficiente vigore imminui. Vnde clarissimum est, quare præ Senibus Iuvenes, præ invalidis bene valentes sicuti omnium organorum ita etiam ventriculi & partium eundem

Ratio
Phæn. VI.
& VII.

em adiuvantium motum validio-
 rem & operationem expeditiorem
 habeant? Nec minus facile inde pa-
 et ratio, cur quæ fluidum nerve-
 um consumunt, dissipant aut ab
 opera ventriculi avocant vel mo-
 tum ipsius perturbant, huic actio-
 ni adeo insigne detrimentum affe-
 ant; nempe motus & labores ni-
 nii, venus immodica, animi in-
 entio & exagitatio præpropere
 atque nimia, affectus iustæ pro-
 portionis limites egredientes: ita
 enim, imminuto aut aliorum
 determinato influxu, perit legitima
 librarum tensio, exolefcit vigor,
 languet motus & non obstante suf-
 ficiente aut etiam exsuperante ca-
 loris gradu, lymphæ gastrica etiam
 utcumque se recte habente, retarda-
 tur ac depravatur ciborum legitima
 subactio, ut pro alimento partium,
 alimentum morborum, pro suc-
 co diffufo, liquor tenax viscidus, pro
 chylo cruditates, recensitorum mor-
 borum semina & causæ generentur.

Et cum exquisitus ventriculi sensus,
 quo providentissimus Creator cor-
 poris

Ratio
Phæn.
XVII.

Ratio
Phæn. III.
& VIII.

Appetitus
unde?

poris conservandi custodiam nobis iniunxit, dum appetitum producit, qui in blanda, sed molesta, occasione tunicae interioris nervae tensae & prurientis, animi sensatione atque rerum, quibus hanc molestiam depelli posse putat, cupiditate ac desiderio consistit, nervorum decentem constitutionem ac tensionem, a fuc-
co influente, supponat : nullo negotio perspicimus, quamobrem, quae, ceteris paribus, cum appetitu fumuntur, facilius subigantur. Etenim quae cum optimo appetitu coniuncta est optima partium ventriculi organicarum constitutio sine valida actione & motu esse nequit, effectu respondente suae causae.

Ratio
Phæn.

IX. Sic igitur omnia quae fluidi nervei ordinatum ad partes motum promoveant earum quoque robori & actioni prospiciunt. Quo minus mirum videatur, si orta in ventriculo vellicatione aut determinato ad eum, nescio quo animi avidioris motu, succi nervorum impetu, prurientibus lateribus appetitus ad res difficilius solutionis feratur exque cum delecta.

delectatione assumantur, omnia non solum promte conficiantur, sed & rostrata ventriculi vires instaurentur. Ita enim, dum dictus modococcus ad fibras invitatur aut dirigitur, illæ firmiores redditæ valide agesta amplectuntur & cum anima, solo appetitus stimulo exagitata, solitiori cupiditate ad partem, quam recreari cupit, inprimis fit intenta, osum hoc fluidum, quod nictu occitius imperium audit, nutu suo luc propellit, idque eo magis, quatenus intensiore cogitatione, grato quem desideratorum perfruitione capit sensu & delectatione perfusa, luc convertitur: sic nempe accente novo robore ventriculus alimentis durioribus non solum intransiens par, sed & instaurato hac ratione fluidi vividioris influxu, aliis in posterum subigendis idoneus redditur.

Ex quibus etiam intelligi potest, Ratio
Phæn. X. quæ ratione medicamenta sic dicta stomachica vim suam exerant? sempe norunt artis servandorum hominum periti; omnia sic dicta

G

reme-

Omnia
Stomachi-
ca stimu-
lando &
vim muscu-
lorum au-
gendo
agunt.

remedia ad quatuor classes referr
posse (α) acida & acidiuscula (β)
adstringentia (γ) liquidum nervo-
rum blando motu excitantia & au-
gentia, nec non (δ) acria, incidentia,
detergentia ac viscidum fibras obfi-
dens removentia: quæ tamen fe-
re omnia stimulando agunt & ad-
stringendo, ac in id unum sunt di-
recta, ut subtilis fluidi e cerebro ad
ventriculum influxum promove-
ant & sic vim huius musculosam au-
geant. Acida profecto quicquid
agunt vellicando agunt & memo-
raturum sæpius liquidum ad influen-
dum invitando: sic fibræ, ita con-
strictæ, robustiores & ad validum
motum accommodatiores reddun-
tur. Quod enim alias tradunt,
ea liquorem gastricum acidum acu-
endo atque vim corrodentem in-
tendendo agere, illud ex eo in-
primis negamus, quoniam etiam
alcalina, spiritus sal. ammoniaci,
sal tartari, salia vegetabilium alca-
lina ventriculi actionem iuvant,
quæ tamen, ex hypothese, cum aci-
dum infringant ac debilitent, ean-
dem

em lœdere deberent. Adstringentia, quæ fibras flaccidas & ultra modum laxatas rigidiores efficiunt ut quasi dissolutas austeritate sua compingunt, non alia ratione agunt quam partibus rigidis aut, quemadmodum ex mente *Willisii* eas contingunt, hamatis fibras in pluribus superficiiei partibus vellicando & ita fluxum dicti fluidi vehementiorem concitando. Quæ in tertia classe reperiuntur volatilia, spirituosæ & aromatica sunt. Hæc præterquam quod partes volatiles supeditent & tenui agilique acie humores ad motum incitando & sanguinem attenuando earum proveniunt promoveant, quo, tenui nervorum succo aucto & mobiliore reddito, cerebri ac nervorum fibræ intenduntur & erigantur, insigni quoque stimulo se commendant. Cum enim teneriorem, oculos & cum lingua palatum penetrabili sensu durunt; quidni etiam interiorem ventriculi tunicam longe exquisitiori sensu præditam? Neque alia est ratio acrium & quodammodo

Ratio
Phæn. XI.

Verriculum
ventriculi.

causticorum a *Listero*, quod supra vidimus, enumeratorum. In detergentibus & incidentibus salinis stimulus manifestus est, qui in vomitoriis etiam satis superque se prodit. Hæc enim medicamenta sunt universalia, utilissima atque, si cætera sint paria, etiam tutissima, nulla alia de causa, quam quod ventriculo cum primis subveniunt & opitulantur, quando scilicet non tantum a saburra & præpediente viscido fibras liberant & liquidi proventum augent, sed in primis exquisito stimulo influxum nervorum fluidi provocant & ad motum vividiores sollicitant, quo ipso affluxu mirum quantum firmantur fibræ & per illas ipse ventriculus. Ex ea ratione verriculum ventriculo tergendo destinatum, *die Magens Bürste*/ in iis qui ferre possunt h, e. quibus patulæ sunt fauces & in remoto ore obtusior sensus, si, quod de aliis vomitoriis imo omnibus remediis observandum, ultra sphaeram condebiti usus, solum empirice non applicetur, egregium stomachicum pariter

pariter ac gravissimorum morborum verruncus existit, non modo quodordes detergit, sed quod leni frictio-
ne lympham provocat & ventriculi
onum instaurat. Hinc celeberrimus
longoque artis usu eminens
Vedelius, qui alias non adeo magni-
ce de hoc instrumento sentit at-
que non secus ac alia moderna, Gal-
is ala mode dicta, brevi id duratu-
um ominatur, rectius etiam nos illo
superfedere posse concludit, certis in
casibus illud non penitus reiicien-
dum, sed omnino admittendum
cenſet: *Dissert. de Excusia Ventriculi*
Ann. 1712. habita. Hinc & simile in-
strumentum, (omni enim ævo Me-
dicis & Chirurgis usu peritis talia
cognita fuerunt, & *Hippocrates* iam
sua ætate vomitus irritatione per
pennam excitandi meminit: *de in-
ternis Affection. §. 85.*) amico suo,
qui plus semel ventriculum eodem
& vexavit & deterſit, usui fuisse te-
statur doctissimus *Pechlinus Obs. L.*
Libr. I. licet rude, durum & rusti-
cum remedium non temere aliis
sequendum ipsi audiat. Hinc quo-

Excusia
Ventriculi
iamdudum
Medicis
cognita.

que Clar. *Lentilius*, vir λόγῳ καὶ πείρῃ
 excellentissimus, quamvis quoti-
 dianum præservativum, sine quoli-
 bet alio discrimine, eiusmodi verri-
 culi usum inter *absurda Medica Theo-*
ret. Pract. referat, ei tamen non-
 nunquam esse locum arbitratur,
 quoties e signis certis ventriculum
 blenna viscida gravatum esse con-
 stiterit: *Iatromnemat. Theoret. Pract.*
P. II. C. XXIII. p. 505. Nos præte-
 rea eo præsertim in casu eiusmodi
 Excutiam egregiam operam &
 usum præstare posse existimamus,
 ubi venena & venenata aliaque no-
 civa improvide ingesta ventriculo
 detrimentum minantur.

Quandoquidem ergo totum hoc
 negotium fibras ventriculi firmas
 earumque legitimam tensionem, to-
 num & motum requirit, ultro pa-
 tet ratio, cur quæ tonum destru-
 unt & fibras aut nimis intendunt &
 ad spasmodicam contractionem in-
 citant, aut laxant, emolliunt vel et-
 iam gravant illarumque actionem
 præpediunt, ventriculi actioni non
 leve detrimentum adferant. Ele-
 gantia

antia sunt & lectu dignissima quæ occasione situs venæ hepaticæ, quam diaphragma per vices comprimit, hanc in rem differit Clariss. Sue-
is Christ. Stræm. Nov. Theor. Mot. Recipr. Mach. Anim. ex part. org. struct. Propos. VIII. p. 71. Quando itaque ^{Ratio Phæn. XII.} concepta nausea, ingrato, e ventri-
culo, sensu afficitur anima, atque metuit ne iniuria ab ingestis ingras eidem inferatur, subito, ablegato, nutu suo, fluido nerveo, eundem constringit quasi contra molestos insultus obfirmatura aut ope fibrarum constrictarum, quicquid iniuriam minatur, expulsura. Qua tamen subitanea, vehementi & inordinata constrictione aut spasmodico constringendi conatu, qui tam diu durat, quam diu assumpta nausea ingratum sensum excitant, legitima ventriculi tensio perit & fibris ac membranis nimium atque spasmodice tensis & per consequens motu legitimo ita turbato ac impedito actio comminuendi & conquassandi multum remittit. Quod idem accidit, ubi ventriculus a potibus aut ^{Ratio Phæn. XV.} aliis

Ratio
Phæn. XIII.
& XIV.

Ratio
Phæn. XVI.

aliis ingestis nimis distentus contrahi rite, & cibos amplecti ac contere-
re nequit. Humectantia dulcia &
oleosa laxant fibras & emolliunt,
hinc tonum ac motum & actionem
eius pervertunt. Legi merentur
quæ hanc in rem de usu & abusu
diluventium & oleosorum observat
& monet doctissimus *Baglivus de Fi-
bra Motr. & Morbos. p. m. 135.* Oleo-
sa & viscida ventriculi latera obsi-
dendo glandularum etiam tubulos
obstruunt, ut lymphæ emolliendis,
diluendis ac emulgendis cibis desti-
nata non libere possit effluere. Ter-
rea lympham absorbendo, & usu
eiusdem ventriculum privant & in
lutum versa simili modo latera &
poros obsident, plicis inhaerent, sto-
machum gravant, tonum destru-
unt, & contractioni non tantum sed
& attritui, partibus adhærescendo
ac firmiorem amplexum impedi-
endo, obicem ponunt. Quæ causa
erat, quamobrem celeberr. *Drelin-
courtius*, in cane, triticeo pane opti-
me & copiose pasto, nullum chylum
reperire poterat, motu ventriculi
utcuq-

atcunque adhuc integro; scilicet liquidum diluens, quod omne imbererat ille panis, deficiebat & pasta vicida latera distendebat, plicisque compacta in causa erat ut amplecti & conterere non rite posset contenta ventriculus.

Neque praterea non apertum est, Ratio
cur segnius in dormientibus quam Ph. XIIX.
vigilantibus procedat *χυλοποίησης*.
Somnum videlicet sublato, ob auctam sanguinis pressionem, texti arteriosi & nervosi æquilibrio deberi, ita ut nervi eorumque propagines ab arteriis sanguine distentis pressæ a vivida intensione remittant ac vividiores undas tanta copia non admittant quanta ad sensus & motus animales requiritur, novimus & fusius docuimus *Comm. de Aequil. Ment. & Corpor. p. 63. seqq.* quo ipso, laxata universi texti nervosi compage, habitus totius corporis aliquo modo flaccescit, tonus partium remittit: unde necessario ipse quoque ventriculus, diaphragma & muscoli abdominis, deficiente, ex parte, animante & tunicas ac fibras tendente

Duplex
bon. vale-
rud. pestis.

Ratio
Ph. XIX.

fluidum segnius moventur & operantur. Vt omnino satis causæ fuerit *Sanctorio*, quamobrem somnum meridianum insolitum viscera omnia lædere, *Medicin. Static. Sect. IV. Aphor. 66.* & duplicem esse bonæ valetudinis pestem: corpus ex toto tradere quieti & comedere ante cibi præcedentis concoctionem, scripserit: *ibid. Sect. III. Aph. 105.* Hinc etiam est quod inebriamina spirituosæ, calidæ, & omnia quæ sanguinem expandendi & rarefaciendi vim habent (quo pertinent imprimis opiata omnium calidiorum calidissima, narcotica,) somnum non modo inducant, verum etiam, verso in abusum usu, appetitum prosteruant atque ventriculi actionem insigniter pervertant. Sanguine enim nimis rarefacto nervi ultra modum premuntur, quo ipso, imminuto liquidi vividioris influxu, imminuitur motus, omniumque fere organorum vitalium, quo merito referas ventriculum, infringitur actio: quo minus mirum, si cruditatibus enatis, spir. vin. potatores cachexia, hydrope simili-

alibusque malis inordinati appetitus dementiam luant. In febris, cum omnibus totius corporis partibus, ventriculus etiam debilitatur, appetitus prostermitur, nullam aliam ob causam, quam quod arefacto calore p. n. sanguine, æquilibrium inter solida & fluida destruitur, nervi comprimuntur atque sic intercepto influentis per illos liquidi vitalis, magna ex parte, motu, vis & vigor partium, atque hinc etiam ventriculi eumque succutientium musculorum franguntur; ut proinde ubi, ingruente maximo calore, cum viribus totius corporis, appetitus & vis ventriculi subito deiciuntur, maligni quid subesse quod sanguinem subito & vehementer expandat, rarefaciat eoque ipso nervos valide comprimat motumque animalis in illis fluidi interceptat, certissimum sit.

Ex quo & illud facile conficitur, quamobrem maximis anni calidibus ventres sint debiliores & eorum qui regiones calidiores inhabitant non ea sint voracitate quam ii qui

Ratio
Ph. XX.

Ratio
Ph. XXI.

Ratio
Ph. XXII.

in

Absumto
per sudo-
rem diluen-
te sero ca-
lor sang.
increfcit.

Potulenta
nimia la-
xant ven-
triculum.

Ratio
Ph. XXIII.
& XXIV.

in aëre frigidiorē vivunt. Nimio ſci-
licet calore ſanguis in arteriis non ſe-
cus ac liquor ſpirituofus in Thermo-
metris ultra modum rareſcit, magna
ſui parte augetur, vaſa diſtendit,
nervos, vi & niſu mediocritatis ac
debitæ proportionis leges exceden-
te, premit: unde, præpedito liberi-
ori fluidi animalis motu, partes la-
xantur, debilitantur, laſſitudo toti
corpori inducitur & ventriculus
cum partibus actionem eius promo-
ventibus, ex conſequenti, etiam in-
firmatur. Quam infirmitatem non
parum auget copioſum ſudoris &
partium aquearum profluviū:
ita enim, abſumto diluente ſero,
partes oleoſæ caput efferunt calori-
que pabulum præbent, unde fer-
vor & cum eo debilitas increſcit:
perinde ac in hectiſis, tabidis, ca-
chectiſis in ſtatu p.n. idem, ſed in di-
ſpari gradu, obſervant Medici. Ad-
hæc ex eo quoque augmentum ca-
pit debilitas, quod calore ſitim ac-
cendente, potu obruitur atque la-
xatur ventriculus. Hyeme con-
tra & in locis verſus ſeptentrionem,
ubi

si aër frigidior corpus ambiens & ermeans nimium sanguinis fervorem ac rarefactionem compescit, ut usus distentiarum arteriarum ac nervorum obluatio ad æquilibrium & mediocritatis leges redeant & æqua ac pari libra subsistat illa solilarum fluidarumque partium proportio, corpus & organa vitalia reduntur & sunt validiora, & agunt proinde expeditius: ex eo, quod liquori nerveo, detumescentibus quodammodo arteriis, influendi locus est.

Quæ si perpendimus, nullo modo a nobis impetrare possumus, ut, ex illa ventriculi, imo totius corporis, temporibus calidissimis imbecillitate, frigidiora per æstatem esse corpora quam hyemali tempore concludamus. Aliæ enim, quod vidimus, huius languoris causæ in promptu sunt, veriores quam putativum illud frigusculum. Neque enim calor corporis, aucta tum temporis transpiratione, exhalat, sed in corpus potius se ingerit & auctæ transpirationis causa existit. Aqua igne

Imbecilli-
tas corpo-
rum per
æstatem est
a calidiore
non frigi-
diore corp.
habitu.

igne incalescens, cuius pars quædam
in vapores resolvitur & exhalat, ea
propter non refrigescit, quin potius,
urgente iugi calore, maiorem, in
minore quantitate, fervorem con-
cipit. Ita sanguis æris fervore in-
calescens ob decedentem quandam
sui portionem non fit frigidior. Ci-
tationi profecto motu fertur. Inte-
stina etiam molecularum agitatio
maior est; quod pulsus magnus ce-
ler & frequens testatur: hinc neces-
sario calidior erit. Cum vero om-
nis calor sit a sanguine, hinc quo ille
est calidior eo calidius erit totum
corpus. Tantum igitur abest, ut
imbecillitas ventriculi, & totius cor-
poris, paradoxon hoc stabiliat, ut
potius, postquam veram illius ratio-
nem perspeximus, id ipsum præ ali-
is impugnet: cum ex dictis liquido
appareat: æstate imbecilliora esse
corpora, non quod frigidiora sed
quod calidiora sunt quam hyeme,
atque hyeme esse firmiora & robu-
stiora non quod calidiora sed quod
frigidiora sunt: Neque ex alia re ori-
ginem traxit hæc persuasio, quam
quod

quod vera causa veteribus ignorata
 fuit, quam tamen debilitas ex ebri-
 minibus aut ex calore febrili sup-
 peditare facillime potuisset. Cum
 autem pro intensiore vel remissiore ^{Ratio}
 caloris gradu sanguis magis vel mi- ^{Ph. XXV,}
 nus rarefiat, ut hinc compressio ner-
 vorum maior vel minor sit. Cum
 etiam in certis subiectis sanguis ma-
 gis vel minus sit elasticus ac ad rare-
 actionem & expansionem idone-
 us: nervorum quoque in quibus-
 dam tensio firmior, & fortior in ad-
 versum nisus quam qui a sanguinis
 expansi pressione multum superari
 possit: hinc nullo negotio inveni-
 tur ratio graduum imminutæ illius
 actionis pro diversitate aëris magis
 vel minus incalescentis, regionum,
 & subiectorum.

Quæ igitur neque ex elixante ca-
 lore, neque e liquoris ventriculi vi
 septica aut fermentante reddi po-
 terat, intelligibilis omnium supra
 enarratorum phænomenorum ra-
 tio, hanc a ventriculi, eleganti me-
 chanica instructi ac influxu succi
 nervorum animati & agitati, assiduo

ac valido attritu prona consequentia deduci, postea quæ fufius declaravimus, in aperto ac propatulo est. Quis igitur dum causam hanc non modo intelligibilem, & ex ipsa rei natura petitam, sed & universalem ac adequatam deprehendit, veram eandem esse amplius dubitaret?

Non am-
plectimur
Erasistrati
& *Asclepiadis* senten-
tiam.

Neque tamen, quando tritu ventriculi ciborum subactionem absolvi contendimus, eo ipso in *Erasistrati* & *Asclepiadis* sententiam (si modo tam cruda fuit quam eandem vulgo depingunt) delabimur, qui unicam, hunc, causam agnovisse dicuntur. Nec in eo assentimur *Pitcar-*
nio, quando solum tritum omnia hic perficere, neque ullum liquorem dissolutioni ciborum in ventriculo inservire temere & sine sufficiente ratione contendit* *Dissert. supracitat. p. 68.* Quin facile perspicimus atque

* Immerito & præter rationem illustribus atque peritissimis viris, *Bohno* & *Vvedelio* contradicit *Pitcar-*
nus, nescio quo vano contradicendi pruritu agitatus, quando li-
quorum

ue largimur, non tantum artificiosissimam ventriculi texturam ac fabricam, sed & alia, quæ in illo & circum illum secundum Naturæ ordinem experiantur, ad hoc negotium prudentissimo Dei consilio fuisse directæ, atque hinc calorem temperatum & liquorem gastricum tanquam causas socias, preparantes ac adiuvantes admittimus, potissimum

H

tamen,

quorum quoque in ventriculo confluentium ac provenientium in chylificationis negotio haud contentendas partes esse rectissime & cum ratione affirmarunt. Nec *Bohnii* aut *Vedelius*, si dicendum quod res est, sed ipse potius *Piccarnius* hic multis modis peccat. Admittit inprimis laudatissimus *Bohnii*, expressis verbis, tritum *Erasistrati*, *Circul. Anat. in Physiol. Progymn. X. p. m. 137.* nec non *Exercitat. de Menstruo Univers. animal. Circulo Anat. annex. p. 469.* sed ita ut & lymphæ solventis ac diluentis actionem nullo modo excludat. In quo plurimorum præstantissimorum Philosophorum ac Medicorum applausum reportavit,

tamen, motum & attritum laterum
 applicarum ventriculi esse, qui ali-
 menta diffringit, concerpit, diducit
 & in minima resolvit, eum in fi-
 nem, ut lymphæ solvens parte
 diffractas diffractarumque minu-
 tias imbibere, sibi associare & cum i-
 lis in chylum laudabilem abire po-
 sit, arbitramur. Sic lymphæ emol-
 liendo & macerando tritum iuva-
 & efficaciorē reddit, & tritu-
 comminuendo, nec non motu pre-
 ferve escam miscendo & exagitando
 lymphæ activitati adminiculo ef-

Ventriculus
 recte chyli-
 ficare dici-
 tur.

Vt inde non inepte ventriculus ali-
 menta in chylum convertere dica-
 tur, atque eleganti ingenio suo vin-
 fecerit doctissimus alias *Gerardus
 Blasius* dum *Celeb. Veslingium*, *Syn-
 tagm. Anat. Cap. III.* ita loquentem
 immerito reprehendit, æque absur-
 dum & inconueniens esse ratus,
 quis ventriculum cibos in chylum
 convertere diceret, ac si quis ollarum
 materiam contentam in iusculum
 convertere serio contenderet: *Com-
 ment. ad dictum Syntagm. p. 34.* quæ
 verò eadem esset conditio ventricu-

li a

acollæ culinariæ igni superimpofitæ, atque ille æque ac hæc mere paffive fe haberet?

Illud etiam a veteribus rectiffime dictum admittimus: formam ventriculi id quicquid hic eft operatio- nis perficere; modo veram formam, fitualem pariter & actua- em, quæ in certa quantitate motus partibus certo modo dispositis impreffi & fecundum illius fitus rationem exerciti confiftit, magis quam poëticum illud *Aristotelicæ Philofophiæ* monftrum, quo quid velint ipfi nefciunt, respexiffent. Ab anima vero, quod aliis placuit, hanc effe actionem, ex eo non facile iisdem concefferimus, quod eidem nullum in ventriculum eft imperium, nec ulla mentis intentio vel adiu- uare eandem vel accelerare vel coercere poteft, & totum potius negotium vi circuli & reciprocorum fluidi arteriofi & nervofi motuum, mechanica neceffitate, expediri novimus. Quamvis non

Forma ven-
tricoli ali-
menta in
chylum re-
digit.

Minime
vero Ani-
ma.

diffiteamur, animam, ex rectæ rationis imperio, sibi ab affectibus aut aliis inordinatis commotionibus temperando, vel iisdem indulgendo, & promovere illud aliquo modo & cohibere posse, motum nervorum fluidi ex accidenti concitando, divertendo aut turbando; quod tanquam alibi expeditum fusius hic persequi non est animus.

T A N T U M !

